

Franko OREB
Ivana Rendića 5
HR-21000 Split

UDK: 78:061
Pregledni rad
Review paper
Primljeno: 2. listopada 2020.

OSNIVANJE I DJELOVANJE „GLAZBENOG DRUŠTVA U BLATU“ OD 1921. DO 1935. GODINE

SAŽETAK

Rad o „Osnivanju i djelovanju Glazbenog društva u Blatu“, koji se prvi put objavljuje u ovom časopisu, temelji se na sačuvanoj arhivskoj građi (zapisnicima sjednica Uprave i godišnjih skupština i napisa u onodobnom novinskom tisku „Novom Dobu“, „Narodnoj svijesti“, „Jadranskoj straži“ i časopisu „Sveta Cecilija“).

Društvo je osnovano nakon okončanja I. talijanske okupacije 1921. godine, u novonastaloj jugoslavenskoj državi. U svom javnom djelovanju slijediti će državnu ideologiju integralnog jugoslavenstva. To će se odraziti u njegovim javnim nastupima (slavljenje i obilježavanje povijesnih datuma i obljetnica inauguriranih i propisanih od vladajuće državne vlasti Vidovdanski ustav, rođendani, imendani i smrti članova kraljevske kuće, Dan ujedinjenja..) i na njegovom glazbenom repertoaru (prevladavat će skladbe srpskih skladatelja). Na repertoaru „Diletantskog kazališnog kluba“, izvoditi će se djela srpskih pisaca, poglavito Branislava Nušića. Suradivati će s „Beogradskim pjevačkim društvom“, sudjelovati u proslavi njegove 75. obljetnice osnutka, sudjelovati na „Mokranjčevićevim danima“, dati novčani prilog za izgradnju „Mokranjčevićeva doma“ u Beogradu, učlaniti se u „Jugoslavenski pjevački savez“. Za svoj rad Društvo će biti odlikovano od kralja Aleksandra „Ordenom Svetog Save“.

Dok su najvažnija rukovodeća mjesta u Upravi društva obnašali uglavnom ljudi odani postojećem državnom režimu, dotle je u pjevačkom i tamburaškom zboru bilo i članova – simpatizera Stjepana Radića, koji su i javno znali iskazati svoju političku opredjeljenost.

KLJUČNE RIJEČI: *Glazbeno društvo, Blato, slijedi integralnu jugoslavensku ideologiju, Diletanski kazališni klub*

Proslov

Prikupljajući podatke o povijesti prosvjetno-kulturnih društava na našem otoku iz raznih arhiva (Arhiva stare Korčulanske općine iz doba druge austrijske uprave, Kotarskog i Opatskog arhiva, župskih i privatnih arhiva i onodobnog tiska), naišao sam na osnivanje „Glazbenog društva u Blatu“. To su zapisnici sjednica uprave i godišnjih skupština, složeni u dva sveska. Prvi svezak od 24. IV. 1921. do 27. III. 1927. i drugi od 17. IV. 1927. do 17. IV. 1935. godine.

U nekoliko zapisnika za 1934. i 1935. godinu, nedostaju pojedini listovi, ili su pak bez naznačenog datuma, a od godine 1935. najveći broj zapisnika nije sačuvan u arhivu Društva.

To se može objasniti političkom situacijom u državi nakon ubojstva kralja Aleksandra u Marseju, kao i stanjem u samom Društvu, zbog novčanih poteškoća, otkaza vlasnika prostorija u kojem je Društvo do tada djelovalo, kao i sukoba među članovima uprave.

Prikupljene podatke prvi put objavljujemo na stranicama Vašeg časopisa.

Riječ je o glazbi

„Glazba daje dušu svemiru, krila umu, let mašti i život svemu što postoji“
– Platon

Gornji citat preuzet od antičkog pisca Platona, uzeo sam kao moto mojih razmišljanja o značenju pjesme i glazbe u osnivanju i djelovanju pjevačkih i glazbenih društava i uopće utjecaju na ljudski život i njegovu svakodnevnicu.

Pjesma i glazba su od davnina vjerni pratilac čovjeka u njegovu životu. Prate ga od rođenja pa do smrti. Već od najranijeg djetinjstva majka pjeva uspavanku nad kolijevkom svoga djeteta. Pjesma i glazba će ga pratiti i u

kasnijim godinama života, ispunjajući mu srce i dušu najdubljim osjećanima, koji se ne mogu izreći običnim riječima.

„Glazba izražava ono o čemu je nemoguće šutjeti“, zapisao je francuski književnik Victor Hugo. I zaista pjesma i glazba svojim zvonkim glasom i milozvučnim tonom izriče one osjećaje ljudske duše i srca iz kojih će odjekivati božanstveni glasovi, blažeći čovjeka u tuzi, boli, trpljenju i teškim trenutcima, ispunjati ga veseljem i radošću u sretnim vremenima, hrabriti ga u životnim iskušenjima i na kraju ispratiti na vječni počinak.

Ukratko, pjesma i glazba bile su duhovna pratnja i nerazdvojni dio društvenog i običajnog života.

Snaga i žestina ljudskog glasa i glazbenih akorda, utjecale su i na duševno stanje čovjeka. Polagani, lagodni i milozvučni tonovi adagia, umirivali su ga, ispunjali sjetom, stišavali njegovu burnu narav, a oni živahniji vivace, ispunjali ga veseljem i radošću, ispreplićući se u glazbenoj harmoniji sad veselih i slavni, sad očajnih i tužnih trenutaka.

Snaga, jakost i žestina izvođenja glazbenog djela, znali su, kako to lijepo izreče Beethoven *„Razbuktati oganj ljudske duše“*.

Takva glazba i pjesme bodrile su naše pređe, pomagali u buđenju narodne svijesti u onim nesklonim vremenima, raznoseći žar najuzvišenijih krijeposti, šireći istinu o slobodi, slavnoj prošlosti hrvatskog naroda, odjekujući kako pjesma pjeva: *„Preko dola preko gora, Sve do sinjeg tamo mora.“*

Pjesme i glazbena djela koja pak slave Domovinu, ispunjali su srca i dušu našeg naroda, ljubavlju, veseljem, ponosom i oduševljenjem.

Značenje pjevačkih i glazbenih društava u društveno-kulturnom životu hrvatskoga naroda

Djelovanje prosvjetno-kulturnih društava u hrvatskom narodu, treba razmatrati i tumačiti u kontekstu političkih prilika u kojima su ona nastajala i djelovala. Čitajući njihove Pravilnike, opazit ćemo, da je glavna svrha tih društava bila *„...pjesmom i glazbom širiti glazbenu kulturu među pukom, oplemenjujući srce i dušu mjesnoj mladeži najdubljim osjećajima ljepote i ugodnosti što ih prenose zvonki ljudski glasovi i milozvučni glazbeni tonovi...“*, izričito naglašavajući ne miješanje u politiku.

Međutim, svjesno ili nesvjesno, kroz njih su se prelamali svi oni povijesni događaji i društveno-političke mijene u povijesti hrvatskoga naroda.

Te promjene i nova društveno-politička stvarnost utjecali su na cjelokupni društveni kulturni život naroda, na njegovu umjetnost (književnost, kiparstvo, slikarstvo) pa tako i na glazbu. Skladaju se nova glazbena djela inspirirana novom društvenom i državnim stvarnošću, koja će postati sastavni dio njihova repertoara.

U prijelomnim društvenim-političkim mijenama naroda, pjesma i glazba su odigrali značajnu i političku ulogu, kao vjesnici slobode i kidanja tuđinskih lanaca, presije i stege.

O tome nam svjedoči i povijest hrvatskoga naroda u njegovom preporodnom 19. stoljeću, kada uskrsava nacionalni duh i svijest, zatamljeni i obamrli zbog višestoljetnog življenja pod tuđim gospodarima. Osnivaju se brojna pjevačka i glazbena društva s nacionalnim oznakama.. Skladaju se brojna zborna djela i solo pjesme, zanosne budnice i davorije (spominjem tek neke: „Još Hrvatska nij’ propala dok mi živimo“, zajednički rad Ljudevita Gaja i Ferde Livadića, koja je prvi put javno ispjevana 7. veljače 1835. godine na hrvatskom jeziku i veoma brzo osvojila Hrvatsku postavši „Hrvatskom Marseljezom“, „Oj Ilirijo oj, veselo nam stoj“, „Hrvatska domovina“, „Prosto zrakom ptica leti“ i druge). Skladaju se i prve hrvatske opere (Vatroslav Lisinski – „Ljubav i zloba“, „Porin“). Nezaobilazan je i naš omiljeni skladatelj toga doba Ivan pl. Zajc s operom „Nikola Šubić Zrinski“, koja je izazvala veliko oduševljenje hrvatskoga naroda, ne samo svojom glazbenom vrijednošću, nego i političko-povijesnom pozadinom, veličajući rodoljubno junaštvo kao zalog konačne pobjede. O tim domoljubnim pjesmama (budnicama i davorijama), čitamo hvalevrijednu pohvalu Eugena Tomića, tiskanu u Matičinom „Vijencu“: „*Najsilnije su, što se tiče uplivaj na srce ljudsko domorodne pjesme – budnice. Gajimo ih i proturimo ih na granice hrvatskog doma, da ondje drže stražu, i da prodirućem tuđinu navješćuju, da je još živ narod hrvatski, ljubeći svoju domovinu i slobodu.*“

Dašak domorodnog vjetra prodro je i do otoka Korčule već u prvoj polovici 19. stoljeća. Jače će zapuhati 70-ih godina toga stoljeća šireći rodoljubno ozračje cijelim otokom preko novoosnovanih prosvjetno-kulturnih društava (čitaonica, pjevačkih, glazbenih). U tom vremenu, pa sve do početka I. svjetskog rata, na otoku je osnovano dvadesetak takvih društava.

Gotovo u svakom mjestu na otoku djelovala je čitaonica, pjevački i tamburaški zbor, limena glazba. Toliko društava na jednom malom otoku, koji je u to vrijeme imao svega petnaestak tisuća stanovnika predstavlja

kulturološki fenomen vrijedan pozornosti i u širim razmjerima, o čemu se već opširno pisalo. U ovoj prigodi samo želimo naglasiti da su glazbeno nadareni pojedinci, poglavito članovi obitelji Boschi s bogatim glazbenim arhivom u kojem su zastupljene sve glazbene forme domaćih i europskih skladatelja svojim djelovanjem, poznanstvom i suradnjom s brojnim skladateljima, zborovođa, orguljašima u dalmatinskim gradovima, te vezama s najpoznatijim izdavačkim kućama glazbene literature, uvodi u korčulansku gradsku sredinu duh europskog glazbenog stvaralaštva, povezujući i približavajući Korčulu sa suvremenim glazbenim zbivanjima u Europi.

Glazbeno društvo u Blatu, osnovano 1921. godine, djelovalo je u turbulentnom vremenu 20-ih i 30-ih godina 20. stoljeća, kojemu je prethodio I. svjetski rat sa svojim posljedicama, raspadom nekada moćne i slavne Austrougarske Monarhije u čijem su sastavu bile i hrvatske zemlje. S njom se ugasilo i stogodišnje francijozefovsko doba. Na njezinim temeljima, stvorena je izvana, na Mirovnoj konferenciji u Parizu, ne iznutra suradnjom i voljom naroda, nova državna tvorevina, država Srba, Hrvata i Slovenaca. Stvorena je na temeljima krfske deklaracije, koju su potpisali dr. Ante Trumbić u ime Jugoslavenskog odbora i Nikola Pašić u ime srpske vlade, kao i odlukama Hrvatskog sabora o raskidanju svih državno pravnih saveza s ugarskom i austrijskom carevinom. U vrijeme stvaranja ove države odaslan je memorandum na predsjednika Wilsona u Pariz sa 150.000 hrvatskih potpisnika u kojem se traži samoodređenje za Hrvatsku i protestira protiv zaključka Narodnog vijeća. U siječnju 1919. godine održan je plebiscit na okupiranom teritoriju Dalmacije usprkos nadzoru i teroru talijanske vlasti. Njime se stanovništvo otoka Korčule u ogromnoj većini izjasnilo za sjedinjenje Dalmacije s državom SHS. Posebna delegacija dalmatinskih načelnika, među kojima je bio i načelnik Blata Joakim Kunjašić odnijela je rezultate plebiscita u Pariz i uručila ga Wilsonu. Zanimljivo je spomenuti i brošuru napisanu na francuskom jeziku pod nazivom „Ce que j’ai souffert“ (Zašto patim?) koju je učitelj iz Vele Luke Anton Farčić napisao u Parizu i poslao je u domovinu kao patriotsku poruku. To je u biti otvoreno pismo Wilsonu, Clemenceau i Lloyd Georgeu, koje je objavilo „Novo doba“ 28. VI. 1919. godine, u kojem je opisao talijansko nasilje na okupiranom teritoriju Dalmacije.¹

¹ Antun Farčić je za vrijeme talijanske okupacije uhvaćen u Velej Luci zajedno sa svojim ocem od Talijana, te su bili utamničeni po raznim talijanskim tamnicama. Mladi Farčić je uspio 2. veljače 1919. godine pobjeći, te nakon 23 dana stići u Pariz. Spomenuta brošura daje živu sliku nacilja s kojim Talijani postupaju u okupiranim teritorijima Dalmacije.

Zanimljivo je spomenuti i razmišljanje Milana pl. Šufflaya o tome, da takve države ne bi ni bilo da nije htjelo Narodno vijeće u Zagrebu, te da je ta država stvorena unatoč neslaganju velike većine Hrvata, a Srbi su u nju ušli sanjajući o Velikoj Srbiji. Najviše su se za takvu državu zalagala dva engleska stručnjaka Wickham Steed i Seton Watson (poznat po svom pseudonimu Scotus Viator), misleći time Evropu proširiti na Balkan preko dijelova bivše Austrougarske Monarhije. Uviđajući da Hrvati u borbi za rješenje svoga nacionalnog pitanja moraju za sebe pridobiti svjetsku javnost, sa Setonom Watsonom se povezao korčulanski politički prvak Ivan Frano Lupis-Vukić. Suprotstavljajući se ideji „Velike Srbije“, pozivajući se na studiju engleskog povjesničara Freemana, objavljenju osamdesetih godina 19. stoljeća (The Illyrian emperors and their land, Historical Essays III.) o starom Illyriku (na čijem je teritoriju stvorena država SHS), koji je još od antičkih vremena bio granično područje između Zapada i Istoka, Rima i Bizanta, katoličanstva i pravoslavlja, Hrvatska po Šufflayevu mišljenju pripada uljudbenom zapadu, europskoj kulturi i civilizaciji. Hitci Puniše Račića u Skupštini rastvorili su ponor dvaju svjetova na teritoriju države SHS.²

Početno oduševljenje, želje i nadanja radi sjedinjena Dalmacije s Hrvatskom u novu državnu tvorevinu Srba, Hrvata i Slovenaca – Jugoslaviju, ubrzo će prijeći u razočaranje, konsternaciju, jer je Dalmaciju zaposjela talijanska zavojevačka vojska, pokazavši odmah svoje prave namjere uvodeći teror i represalije.

Okončanje trogodišnje talijanske okupacije 1921. godine, dolazak jugoslavenske vojske i uspostava nove civilne vlasti, ponovno je izazvalo veliko oduševljenje, radost i slavlje u narodu, probudilo mu davne želje i nadanja o životu u Jugoslaviji kao pravnoj i kulturnoj državi, u kojoj „*niti ima, niti može biti nasilja, gdje su svi građani jednakopravni pred zakonom*“, kako je izjavio u svom govoru potpredsjednik Pokrajinske vlade dr. Desnica prigodom svog posjeta Korčuli.

² Sagrak, Darko. „Kulturološka, znanstvena i politička baština Milana pl. Šufflaya“, str. III – XI. Šufflay, Dr. Milan pl. „Izabrani eseji, rasprave i članci. Zagreb, 1999.

Šufflay, Dr. Milan pl. „Nad ponorom dvaju svjetova. Watson, Seton; Račić, Puniša. Izabrani eseji, rasprave i članci. Str. 237-238., tiskano u „Hrvatskom pravu“, 29. lipnja 1929., god. XX, br. 5169, str. 2.

Isti, Hrvati i Srbi, Izabrani eseji, rasprave i članci, str. 163. – 164. Izašlo u „Obzoru“, 30. travnja 1927. god. LXVIII, br. 116, str. 2.

Svečani dočeci jugoslavenske vojske

Ondašnji dalmatinski tisak opširno izvješćuje o dočecima jugoslavenske vojske na Korčuli i raspoloženju tamošnjeg stanovništva.

Oglašavaju se crkvena zvona, pucaju mužari, na kućama su zalepršale državne jugoslavenske zastave. Prvi barjak izvješten na zvoniku blatske crkve, najavio je dolazak jugoslavenske vojske u Blato. Na zgradama su osvanuli natpisi „*Dobro nam došli!*“, „*Živjela jugoslavenska vojska*“. Narod hrli u susret vojsci, obasipajući je cvijećem, a mjesni poglavari drže pozdravne zahvalne govore uz burno klicanje kralju Petru, Regentu i Jugoslaviji.

Od brojnih pozdravnih govora u pohvalu jugoslavenskoj vojsci, koji su izgovoreni u Blatu, izdvojili smo slijedeći.

Nakon dočeka u Veloj Luci, kamion s 40 vojnika pod zapovjedništvom kap. II. klase Nikole Starevića i žandara pod vodstvom narednika Filipa Magića s povorkom naroda i glazbom krene put Blata. Na pola puta Vela Luka - Blato, pred vojsku istupi starosta blatskog „Sokola“ A. Cetinić, oslovivši kap. Stanarevića ovim riječima:

„Zdravo! Bog ti pomogao brate Osloboditelju. Zauzmi i ovaj jugoslavenski kraj, te u mirisni vijenac, savijen od cvijeća Šarplanine, Kosova, Avale, Velebita i Triglava, upleti i kitu cvijeća iz ovih gora u slavu mrtve i žive Karađorđeve nepredobive i pobjedonosne vojske.“

Osnovna načela o sretnom životu u slobodi, ravnopravnosti, bratskoj slozi i ljubavi među narodima koja su širili predstavnici državne vlasti, skoncentrirane u vladajućoj srpskoj oligarhiji, trebala su uvjeriti narod u dobre namjere i ispunjenje obećanja od strane nove vlasti.

Razočaranja

Narod se ubrzo uvjerio i osvjedočio da su to bila isprazna obećanja, floskule, odnosno lažna obećanja, naduta demagogija koja se razmetala slobodom, nacionalnim, gospodarskim i kulturnim razvojem, bratskom slogom i ljubavlju svih naroda u zajedničkoj državi.

„Majka Jugoslavija“, kako joj je razdragan narod u početku tepao,

Hrvatima je bila opaka i zla maćeha, koja je u ove naše krajeve uvela vladavinu kundaka, terora i nacionalnog tlačenja.

U političkom i državno-pravnom sustavu, to je bila centralistička i apsolutistička država integralnog jugoslavenstva pod vodstvom dinastije Karađorđevića. Nosilac i zagovaratelj takove političke opcije bila je srpska vladajuća Radikalna stranka s Nikolom Pašićem, najistaknutijim predstavnikom centralističkih i monarhističkih snaga u državi, koji je velikosrpske težnje perfidno zamagljivao integralnim jugoslavenstvom.

Daljnja politička povijest Jugoslavije sve do njezine propasti karakterizirat će borba između dvije struje centralističke i federalističke, odnosno anticentralističke, tj. anticentralističkih Hrvata i Slovenaca i centralističkih Srba. Dvije glavne stranke u tadašnjoj Jugoslaviji bile su Srpska radikalna stranka s Nikolom Pašićem i Hrvatska seljačka stranka Stjepana Radića protivnika integralnog jugoslavenstva, unitarizma i velikosrpske hegemonije, najjača oporbena stranka u zemlji.

Iako se kasnije osnivaju i druge, nove stranke (Demokratska, Jugoslavenska nacionalna stranka, Jugoslavenska napredna nacionalistička omladina, Organizacija jugoslavenskih nacionalista ORJUNA), stanje napetosti, podvojenosti, netrpeljivosti i sukoba između spomenutih dviju glavnih stranaka trajat će s većim ili manjim intenzitetom do kraja Kraljevine Jugoslavije.

Društveno-političke prilike na otoku Korčuli nisu se bitno razlikovale od onih u ostalim dijelovima Dalmacije, s tom razlikom, što su glavni akteri na korčulanskoj političkoj sceni bili članovi obitelji Arneri u gradu Korčuli i Joakim Kunjašić u Blatu. Iako je stanovništvo otoka Korčule u vjerskom i nacionalnom pogledu bilo homogeno, ipak su se na političkoj sceni sukobljavale dvije političke opcije, odnosno političke struje.

Jednu su predstavljali pristaše centralizma, monarhije, integralnog jugoslavenstva – jugonacionalisti s glavnim predstavnicima dr. Rokom i Jurom Arnerijem, s čvrstim uporištem u novoosnovanim društvima „Jugoslavenskom sokolu“, „Jugoslavenskoj matici“ i „Jadranskoj straži“. Na zapadnom dijelu otoka u Blatu, čisto hrvatskom mjestu, glavni protagonist te političke struje bio je Joakim Kunjašić. Tamo se radikalska i jugonacionalistička svijest dugo održala zahvaljujući upravo karizmi njihova Blaćanina koje je od nacionalno svjesnog Hrvata i narodnog zastupnika u doba Austrougarske Monarhije u novonastaloj Državi SHS – Jugoslaviji postao gorljivi jugo-nacionalist, pristaša

monarhije i prvak srpske Radikalne stranke u Blatu. Kunjašić je vješto vladao političkom scenom, poglavito u vrijeme predizborne promidžbe i samih izbora (općinskih, oblasnih i parlamentarnih), te uz pomoć svojih pristaša (uske grupe posjednika i trgovaca), manipulirao s blatskim biračima i obećanjima svojim kolonima zemlje i poreskih olakšica, zloupotrebjavajući položaj općinskog načelnika, vršio pritisak na izbornu povjerenstvo ne dopuštajući čuvarima izbornih kutija ulazak u prostorije, pa se krađama, u izbornim kutijama nalazilo više kuglica nego birača (pribrojavali su se glasovi pokojnika i onih, koji su 1924. i 1925. godine iselili u Južnu Ameriku (Argentinu i Brazil), tako da je na parlamentarnim izborima 1927. godine izabran za narodnog zastupnika, unatoč protivljenju oporbenog HSS-a upućenog Verifikacijskom odboru Narodne skupštine u Beogradu, tražeći poništenje izbora. Unatoč tome što ti izbori nisu odražavali stvarnu opredijeljenost stanovništva zapadnog dijela otoka (Blato, Smokvica, Vela Luka, Čara), koji je bio uvjeren u Kunjašićeve prijevare, ipak je Kunjašić ucjenama i prisilom na svoje birače (dužnike i kolone) odnio pobjedu. O Kunjašićevim prijevarama pisao je onodobni tisak, pa su se poslije izbora u narodu pjevale pjesme rugalice o njemu. (Vidi prilog.)

Drugu političku opciju na korčulanskoj političkoj sceni zastupali su protivnici integralnog jugoslavenstva, centralizma, monarhije i veliko srpske hegemonije okupljeni oko „Hrvatske republikanske seljačke stranke“ (HRSS-a) braće Radić, kasnije HSS-a Vlatka Maćeka, čiji je čelnik blatskog ogranka bio dr. Ivo Šeparović Markota, a korčulanskog Dinko Sarnečić.

Oni su rješenje hrvatskog nacionalnog pitanja tražili u suverenitetu Hrvatske ne raskidajući državne veze s jugoslavenskim zemljama.

Stanje nepomirljive netrpeljivosti i podvojenosti između spomenutih političkih opcija odrazit će se na cjelokupni društveni život, poglavito na djelovanje kulturno-umjetničkih i sportskih društava, zbog čega će se osnivati paralelna društva istog kulturno-umjetničkog sadržaja i djelovanja (pr. dvije „Kupanije“ u Blatu, dvije „Moreške“ u Korčuli, dvije glazbe...)

Radićeva HRSS koalirajući s Pašićevom Srpskom radikalnom strankom, a potom s Pribičevićevom Demokratskom strankom – Blok narodnog sporazuma, željela je osigurati pravedniji položaj Hrvatske u novo ostvarenoj zajedničkoj državi. Donošenjem ustavno-pravnih i zakonodavnih odredbi (Vidovdanski ustav 1921. god.), potom Zakona o zaštiti države 1921. god., kojima su dana široka ovlaštenja u zakonodavstvu i upravi dinastiji Karađorđevića, zatirući svako slobodoumno opredjeljenje, imalo je za cilj učvršćenje i održavanje

postojećeg režima. Atentat na Aleksandra u Marseilleu 1934. godine, označio je kraj diktature.

Dotadašnja vlada Nikole Uzunovića – predsjednika „Jugoslavenske nacionalne stranke“, koja je u Narodnoj skupštini imala većinu, zamijenila je nova vlada Bogoljuba Jeftića, predstavljajući se kao „Vlada pomirljivosti i novog duha“. Ona raspušta Narodnu skupštinu 1935. godine i raspisuje nove izbore s ciljem da spriječi utjecaj „Jugoslavenske nacionalne stranke“.

Korčulanski su se jugonacionalisti priključili listi B. Jeftića. Njihov glavni kandidat bio je J. Kunjašić a zamjenik Juraj Arneri. Glavni njihovi protivnici HSS-ovci su se priključili listi nositelja Vlatka Mačeka, a kandidati su bili dr. Ivo Šeparović Markota u Blatu i njegov zamjenik Ante Šeparović Dole iz Vele Luke.

Maček je u Primorskoj banovini (kojoj je 1931. god. priključen i otok Korčula) dobio dva puta više glasova od Jeftića, ali zahvaljujući izbornom zakonu, lista B. Jeftića je dobila 14, a lista Mačeka 10 mandata. Tako je Kunjašić ušao u Narodnu skupštinu.

Rezultati ovih izbora su potvrdili da su se birači na Korčuli opredijelili za udruženu opoziciju, odnosno HSS i listi V. Mačeka, dok je Jeftić u kotaru korčulanskom pobijedio glasovima blatskih birača.

Sve glasniji i uvjerljiviji zahtjevi opozicije u Hrvatskoj, predvođenje HSS-om na čelu s V. Mačekom za rješenje hrvatskoga nacionalnoga pitanja, primorali su režim u Jugoslaviji na sklapanje sporazuma s Hrvatima (Sporazum Cvetković – Maček) 1939. god. Stvorena je Banovina Hrvatska sa sjedištem u Zagrebu, u kojoj su na vlast došli pristaše HSS-a, koja je unutar Kraljevine Jugoslavije imala autonomiju u upravi, sudstvu, prosvjeti, zdravstvu i unutrašnjim poslovima. No, vlast u Banovini nije bila dugoga vijeka. Na pomolu je bio rat, koji će spriječiti hrvatski narod na putu do svog potpunog osamostaljenja.

Osnivanje Glazbenog društva u Blatu

Za vrijeme I. talijanske okupacije u Blatu je zamro društveni i kulturni život. Prosvjetno-kulturna društva, čitaonice, glazba, amaterska kazališta, koja su davala pečat društvenom i kulturnom životu u prethodnom periodu su se ugasila, ili su prestala s radom.

Zbog toga su se, nakon par dana što su Talijani napustili Blato, sakupila

24 Blaćanina, na 24. travnja 1921. godine na osnivačkoj skupštini u kući Ivana Bosnića Bruka radi osnivanja jednog pjevačkog-glazbenog društva. Spominjem njihova imena u ovoj prigodi: dr. Ljubomir Kunjašić, Mojmir Radimiri, Ivo Bosnić Bruk, don Ivo Ostojić, Marko Baničević, Andrija Andreis, Stjepo Kaštopil, Ante Gavranić, Frano Tulić, Marin Tulić, Niko Padovan, Jure Padovan, Ante Padovan, Frano Telenta, Ivan Franulović, Jozo Bačić, Rado Gavranić Antin, Petar Sardelić Kolinac, Juraj Tabain, Ivan Cetinić, Niko Andreis, Jerko Andreis, Kuzma Telenta Vicijo i Jure Zoković.

Većinom glasova bijaše zaključeno da se društvo nazove GLAZBENO DRUŠTVO U BLATU! Cilj Društva će biti: „*Promicati glazbenu umjetnost pjevanjem u najširim narodnim slojevima.*“

Članovi Društva se dijele na: 1) zakladnike, 2) utemeljitelje, 3) podupirujuće, 4) začasnike i 5) izvršitelje.

Osnovan je Promicateljni odbor u koji su odabrani: dr. Ljubomir Kunjašić, Marko Baničević i Jure Padovan, koji trebaju donijeti Pravilnik društva. Na sastanku Promicateljnog odbora, dana 30. travnja u dvorani nekadašnje „Hrvatske čitaonice“, donesen je Pravilnik društva, koji nismo našli u arhivu Glazbenog društva. Na sastanku Promicateljnog odbora, 3. lipnja izabrana je i prva Privremena uprava Društva. Za predsjednika je izabran Mojmir Radimiri, potpredsjednika Ivo Bosnić Bruk, tajnika Stjepo Kaštopil, blagajnika Emanuel Ostojić i arhivara Jure Tabain Črivo. Dva dana kasnije, 5. lipnja, donesen je Program rada, koji se zasnivao na omasovljenju Društva, koji bi svojim članarinama i prilozima omogućili sakupljanje novca za plaćanje učitelja.

Tajnik Privremene uprave predlaže, da upravo novoosnovano Društvo bude inicijator i organizator proslave imendana kralja Petra I. Na sjednici Privremene uprave od 20. VI. 1921. godine potvrđen je Pravilnik i popunjena je uprava biranjem novih odbornika: Marin Tulić, Andrija Andreis i dva revizora: Frano Telenta i Antun Padovan Črivo.

U dogovoru s drugim društvima u mjestu, Društvo je prvi put javno nastupilo prilikom obilježavanja imendana kralja Petra I. Uoči same proslave Općina je objavila Proglas pozivajući narod da učestvuje u proslavi. Mjesto je okićeno zelenilom, a na kućama su izvješene zastave. Ranim jutrom, dan prije proslave Blatska glazba je obišla mjesto svirajući vesele koračnice, a navečer je u kinu „Beograd“ mjesni diletantski kazališni klub izveo predstavu „Graničari“.

Prije predstave, akademičar Stjepan Kaštopil (po završenom studiju bavio se književnom povijesti otoka Korčule), održao je predavanje o kralju Petru, a potom je „Glazbeno društvo“ otpjevalo himnu.

Na sam dan proslave, velika povorka naroda u kojoj su sudjelovali predstavnici mjesne vlasti, predstavnici svih društava i školska djeca, obišla je mjesto uz sviranje Glazbe. Održano je i blagodarenje u crkvi Matici. U loži na crkvenoj plokati, održan je skup „Mjesnog odbora za zaštitu djece“, kojim su rukovodili Antun F. Cetinić, dr. Kuzma Petković, Ćiril Verzotti, podijelivši tom prigodom siročadi palih u ratu novac i razne robe, dok je Općina podijelila novac siromasima. Uvečer je na šetalištu Zlinje, Glazba održala prvi koncert nakon Oslobođenja s velikim uspjehom zahvaljujući vrijednom učitelju mo. Aldu Banfichiu i upravi.

Glazba je svirala narodno kolo „Seljančicu“, koje je plesalo i staro i mlado. Priređen je i vatromet i iluminacija na vrhu sv. Vida, dok se u „Jugoslavenskoj čitaonici“ plesalo do zore.

Početne teškoće – nedostatak novčanih sredstava, vlastitih prostorija i glazbene literature

U prvoj godini Društvo je u svome radu nailazilo na mnoge poteškoće. U arhivu Društva nismo naišli na podatke, da je u početku Općina novčano pomagala rad Društva. Zbog toga je jedan od glavnih zadataka uprave Društva, što je istaknuto i u Programu rada, bio omasovljenje Društva, kako bi članarinom i prilozima sakupljali novac, kojim bi se plaćao učitelj. Osim toga, trebalo je osigurati prostorije za rad i vježbanje pjevačke i tamburaške sekcije, te osmisliti i dati izraditi društveni barjak s inicijalima Društva (to bi bila državna zastava na kojoj bi se izvezli inicijali Društva i tabla s državnim znakovima na prostorijama), organizacijski dovršiti ustroj Društva osnivanjem novih pjevačko-glazbenih i umjetničkih odsjeka, nabaviti glazbenu literaturu, organizirati pjevačke i glazbene tečajeve i angažirati stalnog učitelja glazbe i pjevanja. Tijekom 1921. godine, pored muškog pjevačkog zbora, osnovan je i ženski pjevački zbor, tamburaški orkestar, dramska sekcija i knjižnica. U mjestu je vlada veliki interes za osnivanje tamburaškog orkestra u okviru Glazbenog društva, pak su naručeni instrumenti, a za voditelja sekcije je postavljen Ivo Bučić, s plaćom od 150 dinara za rad sekcije tri puta sedmično.

Za pripremu dramskog programa za prvi javni nastup bio je angažiran Ivan Šeman. Pjevački zbor i glazbu je vodio mo. Aldo Banfichi. Ivo Bučić koji je vodio tamburaški orkestar ubrzo je napustio Blato.

Nekadašnji članovi društva i blatski iseljenici pomažu Društvo

Nekadašnji članovi društva, koji su živjeli ili se školovali izvan rodnog mjesta, iskazivali su ljubav prema rodnom kraju i Društvu pomažući ga prema svojim mogućnostima. Tako će I. Andrijić iz Čehoslovačke poslati notne partiture skladbi „Rukoveti“ od Stevana Mokranjca, a Bučić knjige, što je bio začetak društvene knjižnice.

Za pomoć Društvo se obratilo svojim Blaćanima u Americi pismom preko Marka Šeparovića Markote, koji je poduzeo akciju među tamošnjim prijateljima Društva za novčanu pomoć. U njihovo ime novčanu pomoć Društvu je poslao Frano Grbin iz Argentine.

Uređenje II. kata kuće vlasnika Ivana Bosnića Bruka za društvene prostorije

Društvo u početku nije imalo svojih prostorija za obavljanje administrativnih poslova, održavanje tečajeva (škole) za pjevače i tamburaše, za probe dramskih amatera, kao ni za javne nastupe (koncerte, kazališne predstave). Koncerti i kazališne predstave su se održavali u prostorijama „Pučke štionice“, osnovane 1913. godine (to su bile prostorije Gradjanske škole), zatim u prostorijama „Potrošno obrtne težačke zadruge“, koja je osnovana 1913. godine i imala svoju zgradu, te u prostorijama II. kata Poreznog ureda u kući Ivana Bosnić Bruka, koje vlasnik ustupa Društvu besplatno, s time da ih mogu sami urediti.

Članovi društva su se izjasnili da će dobrovoljnim radom urediti prostorije, neki u nadnicama, a netko u nabavi materijala (klak, pržina ...).

Na Silvestrovo 1922. godine, zelenilom okićene, svečano su otvorene nove dvorane Glazbenog društva s novopostavljenom plinskom rasvjetom.

U tri sata poslije podne, velečasni don Ivo Ostojić ulazi u dvoranu te s pozornice počne pjevati Davidov Psalam (hvalospjev, zanosna nabožna pjesma), kojega je na klaviru pratio mo. Aldo Banfichi, dok je 36 članova

uprave ustalo i taj čin popratilo stojeći.³

Zatim je don Ivan Ostojić blagoslovio dvoranu zahvalivši članstvu na uređenju dvorane, izrazivši posebnu zahvalnost predsjedniku Društva Ivanu Bosnić Bruku, kojemu uz klicanje pruža zastavu da je podigne na stijeg, dok pjevački zbor Društva pjeva himnu, uz završno klicanje kralju, čija okićena slika bi postavljena na pročelju dvorane.

Na glavnoj godišnjoj skupštini održanoj u prostorijama Bratovštine svete Vicence 17.IV.1922. podnesen je izvještaj o radu za prethodnu godinu u kojem je naglašeno kako ugled Društva u mjestu raste, te da se ono razvija u jugoslavenskom duhu i ideji. Ističući muke i patnje za talijanske okupacije, s ushićenjem se slavi i veliča kralj Petar I. i jugoslavenska vojska, koja im je donijela slobodu, koju treba ozbiljno shvatiti i cijeniti. Ističe se razvoj i uspjeh Tamburaškog orkestra, što je zasluga njegova voditelja dr. Antuna Krekića, koji je naslijedio Iva Bučića, koji je napustio Blato. U protekloj godini je novih 7 izvršnih članova, 35 pripravnika, 4 podupirujuća i 1 utemeljitelj, tako da Društvo ukupno broji 115 članova. Posebno se ističe i pohvaljuje uloga Mojmira Redimirija i Ivana Bosnić Bruka, koji je svoje prostorije ustupio Društvu besplatno. Te, 1922. godine, na 15. veljače „Glazbeno društvo u Blatu“ je postalo članom „Saveza pjevačkih društava u Splitu“.

Zatim je birana nova uprava: predsjednik Ivan Bosnić Bruk, potpredsjednik M. Redimiri, tajnik I. Franulović, blagajnik E. Ostojić, arhivar F. Telenta, odbornici: Frano Sardelić Širić, Stevo Vidović, revizori: Niko Andreis, Niko Bosnić Pulenta, predstojnica dr. Jelena Terehova.

U časopisu „Sv. Cecilija“⁴ tiskan je članak pod nazivom „Glazbeno društvo u Blatu na Korčuli“ u kojem se ističe, kako se u Blatu već dugo osjećala potreba utemeljenja jednog glazbenog društva, jer narod voli glazbu i glazbeno je vrlo nadaren. Dalje se navodi:

„I doista odlaskom Talijana, ustanovilo se odmah takovo društvo, koje je narod s oduševljenjem pozdravio. Oformljen je Mješoviti pjevački zbor od

³ Psalmi Davidovi je zbirka od 150 religijskih pjesama prilagođenih bogoštovlju. Većina ih se pripisuje Davidu, izraelskom i židovskom kralju. Ima ih raznovrsnih (pohvalnih, hvalospjevi, pokornički). Vidi: Psalmi Davidovi, preveo i protumačio O. Petar Vlašić, franjevac u IV. sveska, Izdanje Hrvatske bogoslovske akademije u Zagrebu. Tisak i naklada knjižare „Jadran“, Dubrovnik 1924.

⁴ Nakon pada Bachova apsolutizma, počinju se osnivati pjevačka društva u Hrvatskoj (druga polovica 19. stoljeća). Poslije su se pojavili i prvi glazbeni časopisi pod nazivom „Sveta Cecilija“ 1877. godine. To ime s jedne strane prikazuje zaštitnicu glazbe i kao takvo javlja se u nazivima glazbenih časopisa. S druge strane je povezano s Cecilijanskim pokretom 1866. god., čiji je začetnik bio njemački glazbenik Xaver Franz Wit (1834.-1888.), koji se proširio Evropom, zahvativši i Hrvatsku, gdje je u Zagrebu osnovano „Cecilijansko društvo“, koje je pokrenulo isti časopis pod istim nazivom „Sveta Cecilija“ 1907. god., koji je izlazio do 1944. god. Savez hrvatskih pjevačkih društava, proglasio je „Sv. Ceciliju“, na svojoj Glavnoj skupštini 26.XI.1922. svojim glasilom. Za članak o „Glazbenom društvu u Blatu“ vidi Sv. Cecilija IV., 1922., str. 125.

preko 50 članova, te Tamburaški zbor s preko 20 članova“.

Nadalje se u članku navodi da je Društvo u protekloj 1921. godini održalo 3 javna koncerta na kojima su se izvodile slijedeće skladbe:

Mayer - „Miserere“, Fr. Ledere - „Gloria patri“, Haydn - „Tantum ergo“, „O sacrum“ i druge prigodne pjesme.

Obilježavanje i slavljenje državnih praznika, povijesnih događaja i crkvenih blagdana

Odmah nakon odlaska Talijana, na Otoku se osnivaju društva „Jugoslavenska Matica“. Osnovana je i u Blatu. Nakon samo nekoliko godina, u čitavoj Dalmaciji je bilo 116 odbora, 44 podružnice i 72 povjerenika „Jugoslavenske Matice“. Prema pravilima, rad Matice je usmjeren u dva smjera, rodoljubni i humanitarni. Rodoljubni, da budi i krijepi narodnu svijest, da se bori i suzbija tuđinsku propagandu (talijansku), da bude simbol slobode i narodne odbrane, simbol državnog i narodnog jedinstva. U humanitarnom smislu, ideja Matice je zajednička svakome, bez obzira na političke stranke, posebno ima zadatak kulturno i gospodarski podupirati svoju braću izvan Domovine, u tuđini. Zbog tih ciljeva Matica je često organizirala i priređivala priredbe, predavanja na koje je pozivala i druga društva u Blatu, skupljajući u toj prigodi milodare za siromašnu djecu i za pomoć stanovništvu Istre, koje je bilo pod Italijom.

U Kronici blatske crkve (župe), kao i u arhivu „Glazbenog društva“ više puta su zabilježeni nastupi „Glazbenog društva“ sa svojim sekcijama (pjevačkom, tamburaškom i kazališnom) u razdoblju od 1921. - 1930. god. na raznim priredbama i svečanim nastupima koje je organizirala i priređivala Jugoslavenska Matica, ali i druge organizacije i društva.

Svake godine, na 30. travnja, misom zadušnicom, predavanjem i glazbenom večeri, na kojemu je nastupalo i „Glazbeno društvo“ sa svojim pjevačkim i tamburaškim zborom, obilježavao se spomen na pogibiju narodnih

mučenika Zrinskih i Frankopana⁵ uz učešće školske djece i mnoštvo naroda.

U tom razdoblju su prosvjetno – kulturna društva u mjestu obilježavala i slavila sve one povijesne datume i događaje nove države inspirirane jugoslavenskom idejom, veličanju kralja i monarhije kao što su: obljetnice rođenja i smrti članova kraljevske kuće,

Vidovdan, kada je donesen Vidovdanski ustav 28.VI.1921. god., kojim su dana široka ovlaštenja u zakonodavstvu i upravi dinastiji Karađorđevića, 10. obljetnica oslobođenja i ujedinjenja 1928. godine.

Obilježavali su se i slavili i neki događaji iz hrvatske povijesti kao što smo već spomenuli pogibija Zrinskih i Frankopana, 1000. godišnjica hrvatskoga kraljevstva (1925.), 30. obljetnica „Jugoslavenske čitaonice (1927. god), osnovane u doba hrvatskoga narodnoga preporoda 1897. god. kao „Hrvatska čitaonica“, Strossmayerovo veče (u spomen velikoga hrvatskoga mecene đakovačkoga biskupa Josipa Jurja Strossmayera, koji je bio i počasni član „Hrvatske čitaonice“ u Blatu.

Slave se i crkveni blagdani tijekom liturgijske godine: Božić, Silvestrovo, Tri kralja, blagdan Sv. Cecilije (časti se kao zaštitnica glazbe 22. studenoga), Uskrs, blagdan Sv. Vicence (zaštitnice Blata, slavi se 10. travnja, ali kako joj je dan obično padao u korizmi, na molbu blatskoga svećenstva i puka, korčulanski biskup Kosjerić 13.IV.1801. odredi da 28. travnja bude posvećen sv. Vicenci).

Tijekom godine se održavaju društveni plesovi, a u pokladno vrijeme i kostimirani plesovi.

Obilježavaju se obljetnice rođenja i smrti istaknutih europskih skladatelja (kao Bethovena), s prigodnim koncertom i predavanjem.

Suradnja s „Prvim beogradskim pjevačkim društvom“

„Glazbeno društvo u Blatu“ surađuje s „Prvim beogradskim pjevačkim društvom“, šaljući mu novčanu pomoć od 200 din. prigodom proslave njegove 75. obljetnice osnutka, kao i 50 din. za izgradnju Mokranjčeva doma. Zbog

⁵ Smaknuće Zrinskog i Frankopana, duboko se usjeklo u svijest hrvatskoga naroda, da je stoljećima predstavljalo simbol borbe i nade za slobodom, rado ih se sjećao, vidjevši u njima utjelovljenje samog sebe. Zahvalni narod se dostojno odužio svojim herojima čim je došao do slobode, prenijevši njihove kosti u slobodnu Domovinu, ispunjavaju tako riječi P. Preradovića: „U tvom polju daj mu groba, Tvojim cvijećem grob mu kiti.“

Borili su se protiv Bečkog dvora i Habsburgovaca, koji su htjeli Hrvatsku pretvoriti u austrijsku pokrajinu, ali su na prevaru bili namamljeni u Beč, bačeni u tamnicu, poslije premješteni u Bečko Novo Mjesto, gdje su i pogubljeni na 30.IV.1871. god. Njihovi posmrtni ostatci su preneseni iz Graza u Zagreb gdje su privremeno počivali u zagrebačkoj katedrali kod glavnog oltara. Prijenos njihovih posmrtnih ostataka pretvorio se u veličanstveno narodno slavlje.

toga je „Glazbeno društvo u Blatu“, godine 1925. postalo počasnim članom „Beogradskog pjevačkog društva“.

Treba naglasiti da je „Glazbeno društvo u Blatu“ na svojim koncertima često izvodilo djela Stevana Stojanovića Mokranjca, srpskog skladatelja i glazbenog pedagoga, klasika srpske glazbe i njena najistaknutijeg predstavnika na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Mješoviti pjevački zbor je najviše izvodio II. i V. Mokranjčevu „Rukovet“.

Glazbeno društvo u Blatu je redovito sudjelovalo na „Mokranjčevićevim danima“, koji su se svake godine održavali u Beogradu.⁶

Djela drugih skladatelja koja su bila na repertoaru „Glazbenog društva“

Nismo u mogućnosti navesti cjelokupni repertoar koji je Glazbeno društvo u Blatu izvodilo na koncertima i drugim javnim nastupima u razdoblju svoga djelovanja, jer u arhivu Društva nismo naišli na tiskane Programe, pa djela drugih skladatelja navodimo po izvješćima navedenim u zapisnicima sjednica uprave Društva:

„Psalmi Davidovi“, „Misa de requiem“ od G. Verdija (1818. – 1901.), skladana za prvu obljetnicu smrti velikog talijanskog književnika Alessandra Manzonia (1785. – 1874.) godine 1874.

To je misa za mrtve, misa zadušnica, službena skladba s tekstom mise za mrtve nazvana po početnim riječima molitve „Requiem aeternam dona eis Domine“ – „Pokoj vječni daruj njima Gospodine“.

Ovu skladbu je mješoviti pjevački zbor Društva često izvodio u crkvi, „Miserere“ – početak pokajničkog Psalma – česti motiv u glazbi. F.S. Vilhar – „Slovenac i Hrvat“, F.S. Vilhar – „Od savskih bregov“, „Pozdrav domovini“, „Jesenje veče“, Ivan pl. Zajc – „U boj, u boj“, „Himna“, Fr. Lederer – „Gloria patri“, Haydn – „Tantum ergo“, „O sacrum“.

Suradnja sa Crkvom i nesuglasice

Prema zapisnicima uprave Društva, možemo zaključiti da je pjevački zbor „Glazbenog društva“ od samog osnutka 1921. godine svojevrijedno pjevao

⁶ Stevan Stojanović Mokranjac je rođen 9. siječnja 1856. godine u Negotinu, a umro je 23. rujna 1914. u sjevernoj Makedoniji. Najpoznatije mu je djelo „Rukoveti“ – 15 spletova pjesama skladanih na folklornim motivima iz različitih dijelova Srbije, Bosne, Makedonije, Bugarske. Zaslužan je za uvođenje srpskog nacionalnoga duha u umjetničku glazbu.

u blatskoj crkvi Matici za vrijeme mise tijekom liturgijske godine bez novčane naknade. Međutim, ubrzo je došlo do nesuglasica između članova pjevačkog zbora, pa su pojedinci htjeli da im se nastupi plate. Tako je ostalo zabilježeno, da je član pjevačkog zbora Tabain Jure Črivo prigodom pjevanja na misi za kraljev imendan (Sv. Petar 29.VI.1921.) tražio od društva da mu se nastup novčano plati. Tom prigodom je nagovarao i druge članove pjevačkog zbora da isto traže. Na sjednici uprave Društva 19.VII. 1921., zaključeno je, da su traženja Jure Tabaina neosnovana, jer je Društvo donijelo odluku da nastupa u crkvi bez novčane naknade.

Zbog nagovaranja i drugih članova, pjevačkog zbora da traže novčanu naplatu za nastupe u crkvi, zaključeno je da se Jure Tabain isključi iz Društva. Ovaj incident je prouzrokovao spor i nesuglasice između blatske crkve i Društva, dovodeći u pitanje odnose u pogledu dotadašnjeg i daljnjeg pjevanja u crkvi. Zbog toga, 1923. godine uprava Društva upućuje dopis crkvi u kojem traži da podmiri novčana potraživanja učitelja za njegovo sviranje na orguljama u crkvi i vježbanje pjevačkog zbora.

Biskupi u Rimu kod Pape

Nakon uspostave Jugoslavenske države, na sastanku svih katoličkih biskupa Jugoslavije u studenom 1918. godine, zaključeno je da se u svim crkvama u Jugoslaviji misa govori na hrvatskom jeziku.

No trebalo je dobiti dopust Svete Stolice, pa su u tom cilju, sredinom travnja 1921. godine u Rim boravili zagrebački nadbiskup dr. Bauer, ljubljanski biskup Jeglič i đakovački biskup Akšamović.

Oni su isposlovali od Sv. Stolice dozvolu uporabe Hrvatskog evangelistara i rituala⁷ za sve crkve u Jugoslaviji.

U „Kronici župe Blato“ zabilježeno je, da se kroz Veliku sedmicu 1922. godine prvi put pjevala misa na hrvatskom jeziku po novoj knjizi O. Petra Vlašića, a potom i na blagdan Sv. Cecilije, kao i noćnice pri svečanim sprovodima. Naime, do tada su se mise pjevale na latinskom jeziku. Vrlo

popularna u to vrijeme je bila „Staroslavenska senjska misa“⁸, koja se od 1924. godine često izvodila u crkvi za sve vrijeme Kraljevine Jugoslavije.

Bez obzira na zategnute odnose između „Glazbenog društva“ i crkve u pogledu nastupa pjevačkog zbora na misama, pjevački zbor je prema zabilježenim arhivskim podacima od 1924. godine sve do 1935, do kada su sačuvani zapisnici sjednica uprave Društva i godišnjih skupština, redovito sudjelovao, odnosno nastupao na misama u crkvi na njen poziv. Ostalo je zabilježeno, da je te 1924. godine, pjevački zbor prvi put nastupio s pjevanjem „a capela“.⁹

Prekid suradnje s mo. Aldom Banfichijem

Do I. svjetskoga rata u Blatu su djelovale dvije glazbe općinska – Narodna glazba (osnovana 1893.) i glazba Hrvatskog sokola (osnovala ju je Hrvatska seljačka stranka 21. studenoga 1912.) koju je vodio Stjepan Juretić (kasnije interniran od austrijske vlasti).

Nakon završetka I. svjetskoga rata, obje glazbe su se trebale ujediniti i djelovati kao jedinstvena Općinska glazba. Taj čin je osujetila I. talijanska okupacija otoka (1918. – 1921.), za vrijeme koje su glazbari odbili nastupati, sakrivši glavne dijelove instrumenata, zbog toga su im talijanske vlasti odredile globu od 10.000 lira ukoliko ne budu nastupali.

Da bi se izbjeglo plaćanje globe, općinska vlast hitno pozove iz Hvara mo. Alda Banfichia, koji je s nekoliko starih glazbara obučavao mlade, ali za talijanske okupacije nije došlo do nijednog javnog nastupa.

Odlaskom Talijana 1921. godine, pokreće se rad Glazbe pod vodstvom mo. A. Banfichia, koji će biti učitelj Glazbe sve do 1926. godine.

Kratko vrijeme ponovno Glazbu vodi Stjepan Juretić, a poslije njega mo. Šime Dešpalj dirigent i kompozitor, sve do II. svjetskoga rata.¹⁰

Mo. A. Banfichi, koji je po dolasku iz Hvara u Blato bio učitelj Općinske glazbe, honorarno je bio angažiran i u Društvu kao zborovođa Pjevačkog zbora, koji je na poziv crkve često nastupao na misama tijekom liturgijske godine. Međutim, kako od početka nisu do kraja bili riješeni međusobni odnosi

⁸ „Staroslavensku senjsku misu“ za mješoviti zbor skladao je mo. Karlo Adamić, slovenski orguljaš i skladatelj. Rođen je u Sodražica kod Kočevlja 2. XI. 1887., umro u Splitu 8. III. 1945. Skladao je za pjevačke zborove, orgulje. Vodio pjevačke zborove u Koprivnici, bio kapelnik u Senju od 1908. – 1922., potom dolazi u Split, gdje je bio učitelj glazbe u Biskupskom sjemeništu.

⁹ Glazba pisana za vokalne sastave bez instrumentalne pratnje.

¹⁰ Ante Bačić Grlica, Iz glazbene djelatnosti u Blatu, Zbornik otoka Korčule I, Zagreb 1970., str.128. – 129.

⁷ Evangelistar (od lat. Riječi evangelistarium). To je knjiga koja sadrži odluke evangelista raspoređene na čitanje u pojedine dane liturgijske godine. Imamo 4 od crkve poznata evangelija, ona koja su napisali: Matej, Marko, Luka i Ivan.

u pogledu nastupa Pjevačkog zbora u crkvi (isplate honorara zborovođi), kao i zbog financijskih razloga, često je dolazilo do nesuglasica između „Glazbenog društva“ i crkve, o čemu se često raspravljalo na sjednicama uprave Društva, tražeći da se mo. Banfichiu odredi stalan honorar od strane crkve za nastupe zbora i sviranje na orguljama na crkvenim misama. S druge strane, mo. A. Banfichi je tražio stalnu mjesečnu plaću i namještenja cijele godine. Ne mogavši naći rješenje, na sjednici uprave Društva 14. VII. 1925. „Glazbeno društvo“ otkazuje suradnju s mo. A Banfichiem, a muški pjevački i tamburaški zbor će voditi M. Radimiri uz pomoć gđe. Devetak, koja će voditi ženski pjevački zbor.

Suradnja s velolučkim „Sokolskim društvom“ i Pjevačko – tamburaškim društvom „Hum“ – Vela Luka

„Glazbeno društvo u Blatu“ je u ovom razdoblju ostvarilo dobru suradnju s velolučkim društvom „Sokol“ i Pjevačko – tamburaškim društvom „Hum“. Tako je u društvenoj arhivi zabilježeno da je „Sokolsko društvo Vela Luka“ održalo sokolski slet u Blatu početkom rujna mjeseca 1924. godine, kojom prigodom je, prema dogovoru s „Glazbenim društvom“, blatska općina za tu prigodu stavila na raspolaganje svoju Glazbu za doček i vježbe velolučkih sokolaša, a „Glazbeno društvo“ je velolučku sokolsku mladež razdijelilo po blatskim obiteljima. Na blagdan Tri kralja 1924. godine, Pjevačko – tamburaško društvo „Hum“ iz Vele Luke, održalo je koncert u Blatu, za koji im je „Glazbeno društvo“ ustupilo besplatno dvoranu.

Tom prigodom su članovi „Glazbenog društva“ priredili „Humašima“ srdačan doček kod Gospe Anuncijate (Navještenja)¹¹, te uz pjesmu i svirku tamburica dopratili ih do dvorane u kojoj se održavao koncert.

Budući pjevački zbor Glazbenog društva nije imao stalnog zborovođu, to se odražavalo i na nemarnost članova (nedolaskom na probe, slabom uvježbanošću pjevača, čestim otkazivanjem nastupa).

Zbog toga se na sjednicama uprave Društva često isticao primjeran rad i uspjesi velolučkog Pjevačkog društva „Hum“, koji je te godine na turneji po Korčuli, Pelješcu, Dubrovniku, Visu održao niz uspješnih koncerata o kojima se

¹¹ Crkva se nalazila u predjelu Dovčine posred puta koji vodi za Velu Luku. U dogovoru s župnikom, Blatska ju je općina premjestila na današnje mjesto. Crkvu je dao izgraditi pomorac Šimun Nalešić, kojega su bili napali gusari. Zavjetovavši se nakon sretnog povratka kući, ispunjava zavjet i nagradi crkvu sredinom 17. st. Na oltarnoj slici je prikazan sa svojom ženom, gdje kleči i zahvaljuje ispod Gospine slike.

pohvalno izrazila i onodobna glazbena kritika, ističući visoku razinu izvođenja i interpretacije glazbenog repertoara.

Neostvarene želje

Već smo spomenuli da je osnovni problem s kojim se je suočavalo blatsko „Glazbeno društvo“ na početku svog javnog djelovanja bio nedostatak vlastitih prostorija. No, to je bila boljka i ostalih društava u Blatu, pa su se javni nastupi održavali u prostorijama „Pučke štionice“, „Težačke zadruge“, Građanske škole.

Obzirom na broj mještana i nabujali društveno-kulturni život nakon okončanja talijanske okupacije, Blato je trebao jednu veću prikladnu dvoranu za javne nastupe.

Ustupanjem i uređenjem II. kata Bosnić-Brukove zgrade, stekao se dojam da je „Glazbeno društvo“ riješilo taj problem za neko vrijeme. Tako je jedina, veća prikladno uređena dvorana poslužila za javne nastupe ne samo „Glazbenog društva“, nego i ostalih društava u Blatu („Sokolskog društva“, „Jugoslavenske čitaonice“, „Jugoslavenske Maticе“, „Jadranske straže“), kao i za gostovanje ostalih društava na Otoku i izvan njega. „Glazbeno društvo“ je dvoranu za javne nastupe ustupalo besplatno domaćim društvima, a ostalim društvima, koja su gostovala uz određenu novčanu naknadu, osim ako je nastup bio u humanitarne svrhe.

U društvenoj arhivi je zabilježeno više takvih nastupa i priredbi, od kojih spominjemo: nastup učenika Osnovne škole Vela Luka na Uskrsni ponedjeljak 1925. godine, u korist siromašne djece Blata i u korist podmlatka „Crvenog križa“, „Sokolskom društvu“ za priredbu na dan ujedinjenja 1. prosinca 1925., štíćenicama „Zavoda kćeri milosrđa“ za kazališni komad „Nađene kćeri“¹², odboru akademičara za Strossmayerovo veče, Mjesnom odboru državne zaštite djece i mladeži za Dječji dan, nastup ruske glumačke družine 1924. god., nastup glumca Stevana Krndića i supruge s kraćim Nušićevim i Čehovljevim komadima.

Krajem 1923. godine istakao je najam prostorija vlasnosti I. Bosnić-Bruka, koje je koristilo „Glazbeno društvo“, te vlasnik od 1. siječnja 1924.

¹² U Blatu se nalazi matica „Družbe kćeri milosrđa“ Trećeg reda sv. Franje, koja je ustanovljena 1920. god. od Marije Petković na poticaj dubrovačkog biskupa Josipa Mačelića. Začetak Družbe je 25. III. 1919., kada je utemeljiteljica osatvila roditeljsku kuću (kaštel) ugledne obitelji Petković-Kovač za osnivanje Družbe, koja bi se trebala brinuti za siromašnu i zapuštenu djecu.

godine otkazuje Društvu prostorije. Društvo pismeno zamoli vlasnika za produljenje najamnog roka još za 1 godinu, ponudivši godišnju najamninu od 1.200 dinara, što vlasnik prihvati, pa se najamni ugovor produljuje i za 1925. godinu.

Spomenute okolnosti primorale su „Glazbeno društvo“ da razmišlja o nadogradnji najmom dane Bosnić-Brukove dvorane, o čemu se raspravljalo i na sjednici uprave Društva 1924. godine.

Podsjećamo, da se problem nedostatka prikladnih prostorija za društva u Dalmaciji krajem 19. i početkom 20. stoljeća rješavao izgradnjom zasebnih zgrada u koje bi se smjestila sva društva, dok bi najveća dvorana bila uređena za javne nastupe. Takva se ideja pojavila u onom preporodnom vremenu, pa su takove zgrade prvenstveno bile namijenjene društvima s hrvatskim nacionalnim oznakama, pak su ih nazivali „Hrvatski dom“ (primjerice u Splitu, gradu Korčuli...). Ta ideja ponovno oživljava u Baltu 1925. godine i o njoj se raspravlja na sjednicama uprave „Glazbenog društva“. Izgradnja zasebne zgrade, „Narodnog doma“ (uz pomoć blatskih iseljenika“, činila se prikladnija i svrsishodnija od nadogradnje II. kata Bosnić-Brukove zgrade, pak su se s tom idejom složila i podržali je i sva blatska kulturno-umjetnička i sportska društva.

Međutim, ta ideja u sačuvanim zapisnicima sa sjednica uprave Društva više nije spominjana.

Proslava 1000. godišnjice hrvatskog kraljevstva

Tijekom godine 1925., diljem Dalmacije se obilježavala 1000. godišnjica hrvatskog kraljevstva, pa tako i na otoku Korčuli.

Mjesni odbor HSS-a uputio je „Glazbenom društvu“ poziv za zajedničku proslavu. Obilježavanje toga događaja iz povijesti hrvatskoga naroda izazvat će nesuglasice između „Glazbenog društva“ i predstavnika najjače oporbene stranke u Blatu HSS-a, koja je okupljala ojačale hrvatske narodne snage, suprotstavljajući se i boreći se protiv centralističko-hegemonističke politike Dvora i velikosrpske i jugoslavenske ideje, čiji je korifej u Blatu bio Joakim Kunjašić, načelnik Općine i čelnik srpske Radikalne stranke.

Poziv Mjesnog odbora HSS-a „Glazbenom društvu“ o zajedničkom sudjelovanju na obilježavanju 1000. obljetnice hrvatskog kraljevstva, uzdrmao je upravu „Glazbenog društva“, koja se sastala 28. XIII. 1925. godine. Budući

je poziv upućen od jedne političke organizacije, kojoj na čelu stoji moralno diskvalificiran čovjek (odnosilo se na dr. Ivu Šeparovića – Markotu čelnika Mjesnog odbora HSS-a u Blatu), prethodno su se u Općini sastali predstavnici svih kulturno-umjetničkih društava, radi dogovora „*da li da se uopće odazovu tom pozivu*“, zabilježeno je u zapisniku s toga sastanka. Na tom sastanku je istaknuto da HSS inzistira zadržati vodeće mjesto u toj proslavi, spočitavajući mu „*da proslavu želi iskoristiti u političke svrhe*“. Sudionici toga sastanka su izrazili zajedničko stajalište, „*da se proslava održi u širem, jugoslavensko nacionalnom duhu, bez ikakve političke tendencije i majorizacije*“.

Zbog navodno intrigantnog držanja HSS-a, proslava nije održana, jer su sva društva apstinirala od proslave, pa i „Glazbeno društvo“. Međutim, onodobni novinski tisak (Novo Doba od 6. I. 1926.) navodi, da je proslava ipak održana zadnji dan godine 1925., koja je bila odlagana „*zbog političkih mjesnih zapreka*“.

Toga dana su se vijorile zastave na kućama a Narodna glazba je mimohodom obilazila mjesto svirajući koračnice najavljujući time dan proslave. U 10 sati u crkvi Matici je služena „Staroslavenska misa“, na kojoj je uz predstavnike mjesne vlasti, školske djece prisustvovalo i mnoštvo naroda. Poslije mise održan je koncert na Plokati i mimohod Glazbe po mjestu. Svjetlina je klicala Tomislavu, Aleksandru s naglaskom kako je današnje kraljevstvo kontinuitet nekadašnjeg slavnog hrvatskog kraljevstva. U izvješću se navodi da će spomen-ploča biti naknadno postavljena.

Cirkularno pismo „Hrvatskoga pjevačkog saveza“

Godine 1926. zbio se incident između „Hrvatskoga pjevačkog saveza“ i „Prvog beogradskog pjevačkog društva“. „Hrvatski pjevački savez“, koji je osnovan 1875. godine s ciljem da podupire razvitak i napredak pjevačkih društava u Hrvatskoj, promiče narodnu glazbenu umjetnost, sabire, tiska i širi izvorne hrvatske kompozicije, nije bio zadovoljan radom „Jugoslavenskog pjevačkog saveza“ osnovanog 1924. godine pod pokroviteljstvom kralja Aleksandra i njegovim odnosom prema nacionalnim pjevačkim društvima. Zbog toga „Hrvatski pjevački savez“ upućuje cirkularno pismo srpskim pjevačkim društvima pozivajući ih da istupe iz članstva „Jugoslavenskog pjevačkog saveza“.

Na cirkularno pismo „Hrvatskog pjevačkog saveza“, „Prvo beogradsko pjevačko društvo“ odgovorilo je svojom „Rezolucijom“ u kojoj brani „Jugoslavenski pjevački savez“, okarakteriziravši cirkularno pismo „Hrvatskog pjevačkog saveza“ aktom „plemenskog držanja“.

Rezolucija završava povjerenjem „Jugoslavenskom pjevačkom savezu“, s pozivom, da se i ostala društva, koja su učlanjena u Savez, pridruže osudi. Na sjednici uprave Glazbenog društva od 10. VI. 1926. god., članovi su upoznati cirkularnim pismom i rezolucijom, te je zaključeno hitno sazvati sjednicu Uprave na kojoj će se o tome raspraviti i zauzeti stajalište. Na sjednici Uprave od 13. VI. „Glazbenog društva“ je kritiziralo stanovište „Hrvatskog pjevačkog saveza“, prihvaćajući njegovo rezoluciju. Vjerujemo, da je kao nagradu za lojalnost, „Jugoslavenski pjevački savez“ pismom potaknuo blatsko „Glazbeno društvo“ da se molbom obrati Umjetničkom odjeljenju Ministarstva prosvjete za pomoć, koja je predviđena u budžetu za 1926/27. godinu za seoska kulturno-umjetnička društva u iznosu 100.000 din., ne propustivši s indignacijom navesti „kako je Radić, kao ministar prosvjete dao „Hrvatskom pjevačkom savezu“ 40.000 din., dok je molbu „Jugoslavenskog pjevačkog saveza“ odbio.

Na molbu „Glazbenog društva“, Ministarstvo prosvjete je odobrilo društvu kao pomoć u iznosu od 2000 din., koji će, prema priopćenju Velikog župana Dubrovačke oblasti, biti doznačene preko Poreskog ureda. Na II. kongresu „Jugoslavenskog pjevačkog saveza“, koji je održan u Novom Sadu od 1. do 4. X. 1926. god., iz Blata nitko nije prisustvovao zbog financijske situacije, ali je blatsko „Glazbeno društvo“ ovlastilo glavnog tajnika Saveza da ga zastupa i izjavi podršku „Jugoslavenskom pjevačkom savezu“ u ime „Glazbenog društva“. Na kongresu je podnesen iscrpan izvještaj o radu blatskog Društva, koji će biti tiskan u Almanahu Saveza.

Kupnja klavira

Na sastanku uprave Društva 27. III. 1927. godine, prvi put se izrazila želja o nabavi klavira. Osnovan je Pripomoćni odbor za prikupljanje sredstava, koji se obratio Blaćanima izvan mjesta i blatskim iseljenicima u Australiji i Americi.

Na sjednici Uprave i užeg Pripomoćnog odbora od 11. XII. 1927., prihvaćena je ponuda tvrtke U. Jos. Brandl iz Maribora za koncertni klavir marke „Ehrbar“ u iznosu od 28.000 dinara. Pripomoćni odbor je pokrenuo

široku akciju prikupljanja novčanih sredstava. Zamoljen je načelnik Općine J. Kunjašić, da u Narodnoj skupštini (čiji je bio poslanik), prilikom rasprave o budžetu, iznese prijedlog, da se Pjevačka društva oslobode državne takse za javne priredbe. Općina Blato je pak molbu za oslobođenje od općinske takse na javne plesove, riješila tako, što je novčanu svotu, koju bi društvo trebalo platiti na plesove kroz poklade, poklonila, odnosno uplatila Društvu.

Za uspješno privedenu akciju za isplatu klavira, kao izraz zahvalnosti svim prinositeljima, Društvo je 15. I. 1928. godine priredilo svečani koncert.

Misa zadušnica za ubijene hrvatske narodne poslanike u Skupštini Jugoslavije u Beogradu

Kulturno-umjetnička društva su bila izložena utjecaju i ideologiji integralnog jugoslavenstva, unitarizma i velikosrpske hegemonije dinastije Karađorđevića. Zbog toga je u društvima, ali i cjelokupnom društveno-kulturnom i političkom životu, vladalo stanje nepomirljive podvojenosti, koja će s većim ili manji intenzitetom potrajati za sve vrijeme Kraljevine Jugoslavije.

To nam potvrđuje i slučaj održavanja Mise zadušnice na 24. VI. 1928. godine za ubijene narodne poslanike Pavla i Stjepana Radića i Đuru Basaričeka, koju je organizirala Seljačko-demokratska koalicija.¹³ Toga dana, na kućama pristaša Radića i HSS-a izvješene su hrvatske zastave na pola koplja s crnim florum. U povodu atentata „Seljačko-demokratska koalicija“ je namjeravala održati prosvjednu skupštinu. Međutim, bila je zabranjena, a plakate sa slikama žrtava i osudom atentata postavljeni u Blatu, žandari su uklonili.

Mjesna organizacija HSS-a je Okružnicom pozvala sva društva u mjestu da prisustvuju misi. Budući nije bio upućen poziv „Jugoslavenskoj čitaonici“, to je dovelo do nezadovoljstva među nekim članovima utemeljiteljima „Glazbenog društva“, koji su bili i članovi „Jugoslavenske čitaonice“. Smatrajući da i „Jugoslavenska čitaonica“ spada u „poštena i rodoljubna društva u mjestu“, osuđujući postupak „Seljačko-demokratske koalicije“ neki su dali ostavku u članstvu „Glazbenog društva“ (dr. Kuzma Petković i drugi). Osudivši postupak „Seljačko-demokratske koalicije“ prema „Jugoslavenskoj čitaonici“, „Glazbeno društvo“ je prisustvovalo Misi zadušnici, priopćivši da su to učinili „u znak osude zločina u Skupštini i pijeteta prema žrtvama“.

¹³ Krajem 1927. godine sklopljen je sporazum između HSS-a – Stjepana Radića i vođe „Samostalne demokratske stranke“ Svetozara Pribičevića pod nazivom „Seljačko demokratska koalicija“.

Poslije mise održani su narodni zborovi na Plokati u Blatu ispred crkve i u zgradi „Težačke zadruge“, na kojima su, o zaslugama Stjepana Radića za hrvatski narod, govorili prvaci HSS-a.

Na 1. prosinca 1928. godine, zajednički su obilježili i proslavili „Glazbeno“ i „Sokolsko društvo“ s koncertom pod geslom „Ave Patria“ i izvedbom Nušićeva dramskog djela „Svet“ 10. obljetnicu oslobođenja i ujedinjenja. Novog učitelja i kapelnika Blatske glazbe mo. Šimu Dešpalja uprava „Glazbenog društva“ angažira da vodi pjevački zbor i orkestar osnovan zajedno sa „Sokolskim društvom“. Nabavljeni su instrumenti za Orkestar 1929. godine i sklopljen je ugovor sa „Sokolskim društvom“ i učiteljem Općinske glazbe mo. Dešpaljem.¹⁴

Produbljenje političke krize u državi

Atentatom u Narodnoj skupštini na 20.VI.1928., kriza se u državi produbila i kralj proglašava 6. siječnja diktaturu, ukida Vidovdanski ustav iz 1921. god., raspušta Vladu i Narodnu skupštinu i uvodi režim oslonjen na policijski aparat, zabranjuje rad svih političkih stranaka, sve općinske uprave i oblasne skupštine su raspuštene, a na njihove položaje postavljeni komesari. Sva zakonodavna, izvršna i sudska vlast usredotočena je u rukama kralja. Raspuštena su i sva kulturno – umjetnička društva s nacionalnim oznakama, kao i „Hrvatski sokol“ i donesen je Zakon o osnivanju „Sokola Kraljevine Jugoslavije“, kojemu je pripala imovina „Hrvatskoga sokola“. Ne priznaju se postojeće nacije u državi (hrvatska, slovenska, srpska), već se proglašava nepostojeća jugoslavenska nacija. Uvodi se cenzura tiska, proganjaju se i hapse članovi i pristalice oporbe (poglavito HSS-a).

U takvom društveno – političkom ozračju „Glazbeno društvo u Blatu“ održava svoju Glavnu godišnju skupštinu na 5. srpnja 1930. godine.

Sačuvani zapisnik ove skupštine ukazuje, da je uprava „Glazbenog društva u Blatu“ nedvojbeno pristajala uz postojeći režim odobravajući kraljevu diktaturu. S Glavne godišnje skupštine društva upućen je pozdravni telegram „Njegovom veličanstvu Kralju Aleksandru – Beograd:

„Sa Glavne godišnje skupštine, ovo Društvo šalje svome velikom Kralju Ujedinitelju uoči godišnjice historijskog i spasonosnog 6. januara, izraze najdublje odanosti“.

¹⁴ Krajem 1927. godine sklopljen je sporazum između HSSa – Stjepana Radića i vođe „Samostalne demokratske stranke“ Svetozara Pribečevića pod nazivom „Seljačko demokratska koalicija“.

Skupština to jednoglasno prihvaća uz klicanje Kralju, nakon toga je izabrana nova uprava Društva.

Slijedeće 1931. godine, Društvo je trebalo svečano proslaviti 10. obljetnicu osnutka o čemu se raspravljalo na sjednicama Uprave tijekom 1930. godine. Međutim, na sjednici Uprave 1. XI. 1931. godine zaključeno je da se proslava odgodi za kasnije „*kad se Društvo osposobi*“.

U zapisniku nisu navedeni razlozi odgađanja, a niti iz kasnijih zapisnika ne možemo doznati je li proslava održana.

Na što se odnosi izjava „kad se Društvo osposobi“, možemo samo pretpostaviti. Naime, proglašenjem Diktature, rad kulturno – umjetničkih društava je bio pod prismotrom režima, nepoćudni programi cenzurirani, što je bez dvojbe utjecalo i na rad „Glazbenog društva“. Osim toga i u samom Društvu, zbog nepovoljne financijske situacije uzrokovane lošim gospodarskim prilikama (propast vinogradarstva zbog filoksere, masovna iseljavanja u prekomorske zemlje, neodržavanje i nepohađanje pjevačko – glazbenih tečajeva, nedisciplinisanost članstva) osjećala se kriza upravljanja Društvom, pa je često dolazilo do ostavki čelnih ljudi u Upravi i pročelnika pojedinih sekcija.

Već 1919. godine se u mjestu, istina ilegalno, osjeća djelovanje članova Komunističke partije, koji se „Obznanon“ (1920. god.) i „Zakonom o zaštiti države“ (1921.) progone. Godine 1923. se osniva Mjesni komitet KPJ. Progoni i hapšenja njegovih članova su se pojačali nakon atentata u Skupštini i uoči Diktature. Tako su 1927. godine uhapšeni blatski komunisti Ivan Cetinić pok. Antuna Dorol i Marko Šeparović Markota, Jozo Marinović Zano, Bačić Posinak zbog komunističke agitacije i posjedovanja primjeraka „Borbe“ i „Crvene zastave“, te osuđeni na 10 dana zatvora.

Na sjednici Uprave od 13. XI. 1931. godine u raspravi o primanju novih članova u Društvo Ivana Cetinića pok. Antuna-Dorol i Marka Šeparović – Markota, došlo je do sukoba među članovima Uprave. Osobito se isticao u protivljenju njihova primanja u Društvo Kuzma Bosnić – Bruk s motivacijom „*da nisu ispravni u nacionalnom pogledu*“ prijeteći ostavkom u članstvu cijele svoje obitelji s još nekolicinom članova Društva.

Ipak su prilikom glasovanja primljeni, i tako su članovi KP ušli u Društvo, na što je potpredsjednik Društva Kuzma Bosnić Bruk dao ostavku.¹⁵

¹⁵ Komunistička partija je imala jak utjecaj u kulturno – umjetničkim i sportskim društvima. U Veloj Luci imaju utjecaja u Pjevačkom društvu „Hum“, a u Blatu u klubu „Zmaj“, „Seljačkoj slogi“ i u Glazbenom društvu. Članovi KP su bili nepoćudni režimu, pak su isključivani iz društava, proganjani i zatvarani. Tako se iz Glazbenog društva isključuje Ivan Cetinić Bile, Petar Milat, Petar Trenta, Franko Telenta, Stipanović Nikola.

Godine 1932. na kongresu „Jugoslavenskog pjevačkog saveza“ u Ljubljani „Glazbeno društvo u Blatu“ je odlikovano Ordenom Sv. Save V. reda od Njegova Veličanstva Kralja. Sreski poglavar Aničić je na 14. IX. Orden predao predsjedniku Društva Ivi Šemanu. Taj čin uručivanja Ordena pretvorio se u oduševljenje prisutnih i klicanje Kralju i Jugoslaviji.

Godine 1935. vlasnik ponovo otkazuje najam prostorija koje je koristilo „Glazbeno društvo“. Ponovno je slijedila molba Društva za odgodu. Molbi je udovoljeno, međutim vlasnik povisuje najam, ali ga deponira u fond Društva. Naime, treba spomenuti, da su se na sjednici Uprave, godinu dana ranije 2. IV. 1933. osnovani fondovi u Društvu: potporni fond za izvršne članove za slučaj bolesti, potporni fond za izvršne članove u slučaju smrti i pomoć najsiromašnijim članovima. Novčani iznos od 250 din. od dotacije Društvu, kao i novčani prilozima od donacija, položeni su na štednu knjižicu Društva kod „Potrošačke štedionice“, a novcem je raspolagala uprava Društva.

Godine 1935. dovršena je cesta Vela Luka – Korčula. U Pupnatskoj luci je postavljena spomen – ploča kralju Aleksandru, a cesta je nazvana po kralju Aleksandru.

Ubojstvom kralja Aleksandra, pristalice i simpatizeri tadašnjeg državnog režima izražavaju žalost vješanjem državnih zastava na pola koplja s crnim florom. Vlasti zabranjuju kretanje po mjestu poslije osam sati navečer. Tim povodom „Glazbeno društvo“ je održalo komemorativnu sjednicu Uprave na kojoj su istaknute kraljeve zasluge za stvaranje Jugoslavije. Za sve javne nastupe, koji su bili zabranjeni, trebalo je ishoditi suglasnost Sreskog načelstva. „Glazbeno društvo“ je u Matici crkvi održalo Misu zadušnicu na kojoj su otpjevali „Miserere“. I ostala društva u Blatu su održavali komemorativne sjednice uprave i mise zadušnice.

Zbog ostavke predsjednika Društva Stjepana Smolea i još nekih članova Uprave, za predsjednika je izabran Želimir Šeman, o koem je potrebno nešto više kazati.

Riječ je o članu ugledne blatske obitelji Šeman, koja je pored svećenika dala i jednog opernog pjevača (jedinog s Otoka) Želimira Šemana pok. Petra rođenog 1895. u Blatu, umro 1940. godine.

Kao hrvatski rodoljub bio je za vrijeme I. talijanske okupacije interniran. Prve osnove pjevanja dobio je u Italiji, a potom je pohađao Muzičku akademiju u Beču kod poznatog profesora Rajnera. Prvi njegov nastup je bio u Linzu 1924. godine u operi „Carmen“, pjevajući glavnu mušku ulogu Escamila. Taj

njegov prvi nastup kao i nastupi u drugim opernim kućama, njemačke i ostale novine popratile su najlaskavijim pohvalama. Pisalo se o njemu kao o mladom baritonu koji ima najbolje izgleda za daljnje uspjehe u svojoj karijeri. Godine 1925. nastupa u Verdijevoj „Aidi“. Dok ga je zdravlje služilo ostvario je brojne uloge u raznim operama. Zbog pogoršanja bolesti (TBC) povlači se u Blato, gdje kratko vrijeme obnaša dužnost predsjednika Glazbenog društva. Umro je u Blatu 20. I. 1940. godine.

Za vrijeme svojih boravaka u Blatu, često je nastupao u crkvi i na javnim nastupima (koncertima) „Glazbenog društva“.

Zaključna razmatranja

Nema dvojbe da je stvaranje nove državne tvorevine Kraljevstva SHS – Jugoslavije i društveno-političke prilike u njoj između dva rata imalo utjecaja na cjelokupni društveno-kulturni život.

Stara kulturno-umjetnička društva (primjerice „Hrvatska čitaonica“) osnovana još u 19. stoljeću, u doba hrvatskog narodnog preporoda, koja su svoj glazbeni repertoar temeljila na novoj hrvatskoj glazbi (budnicama i davorijama, prvim hrvatskim operama), mijenjaju imena prilagođavajući glazbeni repertoar novokomponiranim skladbama s jugoslavenskim značajkama, ali obilježavaju i događaje iz hrvatske nacionalne povijesti (primjerice pogibija Zrinskih i Frankopana, 1000 godina hrvatskog kraljevstva) izvodeći djela hrvatskih skladatelja. Novoosnovana pak društva (kao „Glazbeno društvo“) će u svom javnom djelovanju slijediti državnu ideologiju integralnog jugoslavenstva, koja će se odraziti i na njihovom glazbenom repertoaru. Slavit će i obilježavati sve povijesne datume i obljetnice inaugurirane i propisane od vladajuće državne vlasti (Vidovdanski ustav, imendani i obljetnice rođenja i smrti članova kraljevske kuće, 1. prosinca Dan ujedinjenja itd.). Suradivat će se s „Beogradskim pjevačkim društvom“, sudjelovati u proslavi njegove 75. obljetnice osnutka, sudjelovati na „Mokranjčevićevim danima“ i dati novčani prilog za izgradnju Mokranjčevićeva doma u Beogradu, učlaniti se u „Jugoslavenski pjevački savez“ i na kraju „Glazbeno društvo u Blatu“ će biti odlikovano od kralja Aleksandra „Ordenom Svetog Save“.

U glazbenom repertoaru će prevladavati skladbe srpskih skladatelja, dok će se na repertoaru diletantskog kazališnog kluba, uz djela Čehova i Molijera, pretežno izvoditi djela srpskih pisaca, poglavito Branislava Nušića.

U vrhu uprave Društva su godinama bili ljudi odani postojećem državnom režimu., pa je rad Uprave i Društva u cjelini održavao režimski karakter. Članstvo u Društvu je bilo ograničeno Statutom, pak se u njega nisu primali članovi nepodobni državnom režimu. Zbog toga su neki članovi Društva (Petar Franulović, Ante Šeparović) na skupštinama Društva tijekom 1933. i 1934. godine, tražili od Uprave izmjenu Pravila, ali bez uspjeha.

Među najistaknutije i najzaslužnije članove Društva u spomenutom razdoblju spominjemo Mojmira Radimirija apotekara, dugogodišnjeg predsjednika Uprave i pročelnika pjevačke i tamburaške sekcije te Ivana Bosnić Bruka, također dugogodišnjeg predsjednika Uprave i potom počasnog člana Društva, koji je prostorije u svojoj kući ustupio besplatno na raspolaganje Društvu. Spominjemo i don Iva Ostojića, koji je bio član Promicatelnog odbora za osnivanje društva, a potom od 1921. do 1925. i člana Uprave, obnašajući razne dužnosti (revizor, knjižničar). Ćiril Verzotti se isticao kao dugogodišnji pročelnik diletantske sekcije, glumac i režiser.

Društvo je gajilo neke lijepe običaje. Svake godine kroz mjesec srpanj članstvo bi išlo na jednodnevni izlet u Prigradicu (luka Blata), gdje bi uz domjenak, druženje, pjesmu i glazbu proveli dan.

Priredivalo je oproštajne večere za svoje članove koji su odlazili na odsluženje vojnog roka na terasi braće Šeman, koja bi im za tu prigodu bila besplatno ustupljena. Prigodom Božićnih blagdana, uz čestitke i darivanje posjećivali su svoje članove utemeljitelje. Jednako tako, uz čestitke, pjesmu i glazbu, dočekivali su svoje nekadašnje članove nakon uspješno završenih studija i njihova povratka u Blato (primjerice Nikolu Šeparovića Burćinu, nakon završenog Medicinskog fakulteta). Pozdravili su člana Društva mladomisnika don Ivana Bučića, koji je u Blatu služio svoju mladu misu, na kojoj je sudjelovao pjevački i tamburaški zbor i operni pjevač Želimir Šeman.

Dok su najvažnija rukovodeća mjesta u Upravi Društva obnašali uglavnom ljudi odani postojećem državnom režimu, dotle je u pjevačkom i tamburaškom zboru bilo članova – simpatizera Stjepana Radića, koji su ponekad i javno znali iskazati ta svoja politička opredjeljenja.

Tako se 1933. godine dogodio incident na društvenom plesu kada su se članovi tamburaškog zbora obukli u hrvatske narodne nošnje, pjevali hrvatske narodne pjesme i klicali Radiću. Zbog toga su, na sjednici Uprave 26. veljače 1933. godine, iz društva izbačeni: Ivan Bačić Živo, Franko Bačić Fratrić i Vicko Padovan Črivo.

IZVORI I LITERATURA:

Arhiv „Glazbenog društva Blata“ (dalje AGD/B)

1. Zapisnici sjednica Uprave i Glavnih i Izvanrednih skupština Društva
2. I. knjiga od 24. IV. 1921. do 27. III. 1927. godine
3. II. knjiga od 17. IV. 1927. do 17. III. 1935. godine

Literatura (izbor)

1. Franko Mirošević, Proslava Sv. Vicence i Kumpanija 1928. godine u Blatu, Duhovni i svjetovni obzori Blata na Korčuli, Zbornik radova, Zagreb/Blato 1995., 155-163.
2. Franko Mirošević, Političko opredjeljenje birača Općine Korčula u razdoblju od 1931. do 1940. godine, Godišnjak grada Korčule 10, Korčula 2005., str. 255-269.

Novine

1. Novo doba, Split, od 1919. do 1935.
2. Narodna svijest, 21, 8. maja 1923.
3. Sveta Cecilija, IV, Zagreb 1922, 125., „Glazbeno društvo u Blatu“
4. Jadranska straža, God. X., Novembar 11, 1932., Blato na Korčuli

Prilog

„Trče Kunjas po Gornjoj Potrini,
Mrtvi moji jeste li mi živi.
Sutra ćete za mene glasati,
Ja ću vama particele dati.¹⁶

„Oj Kunjasu klepak¹⁷ od rogača,
Ti si reka, da je krepa¹⁸ mačak¹⁹.
Nije krepa, nego oštri ganče²⁰,
Za ogančat²¹ tvoje rufijante²²

¹⁶ Tal. Particella – čestica, djelić, komadićak (ovdje se misli na zemlju).

¹⁷ Klepak – peteljak od ploda

¹⁸ Krepati – uginuti

¹⁹ Mačak – ovdje se misli na dr. Vladka Mačeka, predsjednika HSS-a

²⁰ Tal. ganče – kuke

²¹ Tal. ogančat – zakačit

²² Tal. rufijanti – nitkovi, hulje, pokvarenjaci.

Uprava Glazbenog društva u Blatu od 1921. do 1935.Članovi Promociateljnog odbora za osnivanje Društva 1921. god.

Dr. Ljubomir Kunjašić, Mojmir Radimiri, Ivan Bosnić – Bruk, don Ivo Ostojčić, Marko Baničević, Andrija Andreis, Stjepo Kastropil, Ante Gavranić, Frano Tulić, Marin Tulić, Niko Padovan, Jure Padovan, Ante Padovan, Frano Telenta, Ivo Franulović, Jozo Bačić, Rado Gavranić Antun, Petar Sardelić Kolinac, Juraj Tabain, Ivan Cetinić, Niko Andreis, Jerko Andreis, Kuzma Telenta Vicijo, Jure Zoković.

Odbor za sastavljanje Pravilnika

Dr. Ljubomir Kunjašić, Marko Baničević, Jure Padovan.

Privremena Uprava 1921. godine

Mojmir Radimiri – predsjednik

Ivo Bosnić Bruk – potpredsjednik

Stjepo Kastropil – tajnik

Emanuel Ostojčić – blagajnik

Jure Tabain – arhivar

Popunjenje Uprave nakon usvajanja Pravilnika

Marin Tulić, Andrija Andreis – odbornici

Frano Telenta, Antun Padovan Črivo – revizori

Osnutak Tamburaške sekcije – voditelj Ivo Bučić

Konačna uprava Društva 1921. godine

Ivan Bosnić Bruk – predsjednik, Mojmir Radimiri – potpredsjednik

Ivan Franulović Sorzovan – tajnik, Emanuel Ostojčić – blagajnik

Frano Telenta – arhivar, Ivan Juričić, Niko Padovan – odbornici

Antun Petković, Ante Šeparović – revizori

Mojmir Radimiri – učitelj tamburica, Jurica Bosnić – predstojnik

Kazališni diletanti

Petrica Verzotti, Ante Šeparović, Ivo Bosnić Bruk, Frano Telenta

Uprava 1922. godine

Potvrđena je uglavnom stara uprava iz 1921. godine, birani su samo novi revizori, odbornici i predstojnica.

Ivan Bosnić Bruk – predsjednik, Mojmir Radimiri – potpredsjednik

I. Franulović – tajnik, E. Ostojčić – blagajnik, F. Telenta – arhivar

Frano Sardelić Širić, Stevo Vidović – odbornici

Niko Andreis, Niko Bosnić Pulenta –revizori

Dr. Jelena Terehova – predstojnica

Zbog odlaska na odsluženje vojnog roka, tajnik Društva I. Franulovića, na njegovo mjesto je imenovan Stevo Vidović do glavne skupštine.

Uprava 1923. godine

Ivan Bosnić Bruk – predsjednik, M. Radimiri – potpredsjednik

Stevo Vidović – blagajnik, M. Crnjak – tajnik, F. Telenta – arhivar
(knjižničar)

Marin Žuvela Panceta, Petar Franulović Sorzovan – odbornici

A. Šeparović Burčina, don Ivo Ostojić – revizori

Diletantska kazališna sekcija – pročelnik i režiser Ćiril Verzotti

Pjevačka sekcija – pročelnik M. Radimiri

Tamburaška sekcija – pročelnik I. Andrijić

Predstojnica ženskog odjela – K. Brambila

Novi kazališni diletanti : gđa. Linicki, Ž. Šeman, Frano Petković,
J. Bruk, supruge M. Radimirija i Ć. Verzottia.

Zbog odlaska tajnika M. Crnjaka i knjižničara F. Telente, izabrani su novi: za tajnika I. Franulović, a za knjižničara don I. Ostojić. Za kongres pjevačkih društava u Beogradu i na Mokranjčevu proslavu izabrani su Stjepo Kaštropil i A. Linicky.

Uprava 1924. godine

(Izabrana na Glavnoj godišnjoj skupštini 30. III)

Ivo Bosnić Bruk – predsjednik, Ivo Franulović – potpredsjednik

Petar Franulović – tajnik, Emanuel Ostojić – blagajnika

Vicko Padovan Berganj – arhivist

Pročelnici sekcija

Tamburaške – M. Radimiri

Diletantske – Ćiril Verzotti

Ženske – Katica Brambili

Budući se Ć. Verzotti nije htio prihvatiti, za pročelnika Diletantske sekcije izabran je Antun Šeparović. Zbog neodavanja priznanja staroj upravi, poglavito M. Radimiriju, Uprava Društva je dala kolektivnu ostavku, te je u roku od osam dana sazvana Izvanredna godišnja skupština 6. IV., na kojoj je izabrana

slijedeća uprava:

Ivan Bosnić Bruk – predsjednik, M. Radimiri – potpredsjednik,

Ivo Franulović – tajnik, St. Vidović – blagajnik, koji se neprihvata, pa je izabrana Marija Kalogjera, don Ivan Ostojić – knjižničar, V. Padovan Berganj, M. Žuvela – odbornici, A. Šeparović, P. Batistić – revizori, Ć. Verzotti – pročelnik Diletantske sekcije.

Budući don Ivo Ostojić napušta Blato, za knjižničara do godišnje skupštine imenuje se Vicko Padovan Berganj.

Uprava 1925. godine

Ivan Bosnić Bruk – predsjednik, E. Ostojić – potpredsjednik (M. Radimiri se zahvalio), Stevan Vidović – tajnik, Branko Jelušić – blagajnik, I. Franulović – knjižničar, Antun Bosnić Pulenta, Petar Sardelić Kolinac – odbornici.

Pročelnici

Ženske sekcije – Katica Brambilli

Pjevačke i tamburaške – M. Radimiri

Diletantske – Ćiril Verzotti

Revizori: Ante Šeparović Burčina općinski činovnik

Pavle Batistić učitelj

Predstojnica ženske sekcije – Jakica Cetinić Tale

Promjene: Umjesto Ć. Verzottija izabran je Stjepan Juretić, koji je i režiser Diletantske sekcije. Branko Jelušić – blagajnik odlazi u Kotor na školovanje u Nautiku. Do glavne skupštine ga zamjenjuje Antun Bosnić Pulenta. Radimiriu u vježbanju pjevačkog i tamburaškog zbora pomagati će g. Devetak, koja će vježbati ženski zbor.

Uprava 1926. godine

Ivan Bosnić Bruk – predsjednik, M. Radimiri – potpredsjednik,

St. Vidović – tajnik, Marin Andrijić Ćučera – blagajnik

Andrija Andreis Stalijar – knjižničar, Kuzma Telenta Vicijo,

Ivo Zoković – odbornici

Pročelnici

Ženske sekcije – Jakica Cetinić Tale

Pjevačke sekcije – M. Radimiri

Tamburaške sekcije – don Antun Bačić

Diletantske sekcije – Ć. Verzotti

Revizori: Antun Šeparović Burćina, Pavle Batistić učitelj. Delegati za
Savezni kongres: Frano Cetinić i Stevo Vidović
Zamjenici: Ivo Franulović, Kuzme Bosnić Bruk

Uprava 1927. godine

Ivan Bosnić Bruk – predsjednik, Mojmir Radimiri – potpredsjednik
Stevan Vidović – tajnik, Marin Andrijić Čučera – blagajnik,
Andrija Andreis Stalijar – knjižničar, Kuzma Telenta Viciji,
Ivo Zaković – odbornici, revizori: Antun Šeparović Burćina, Pavao Batistić.

Pročelnici

Pjevačke sekcije – M. Radimiri
Tamburaške sekcije – don Antun Bačić
Diletantske sekcije – Ćiro Verzotti
Predstojnica ženske sekcije – Jakica Cetinić Tale
Zabavni odbor: Ivo Franulović – predsjednik
Žensku pjevačku sekciju vodi Ruža Batistić

Uprava 1928.

Predsjednik – Ivo Bosnić-Bruk, potpredsjednik – don Pave Poša
Tajnik – Stevan Vidović, blagajnik – Kuzma Andrijić Marinera
Knjižničar – A. Andreis (iselio u Argentinu), izabran – Ivo Zoković,
Odbornici: Petar Bosnić Ćorko, Kuzma Telenta Vicijo,
Revizori: Ante Šeparović – Burćina, Pave Batistić

Pročelnici

Pjevačke sekcije: M. Radimiri, zamjenik Ivo Franulović
Tamburaške sekcije: Don Pavao Poša, zamjenik Ivo Kučić
Diletantske sekcije: Ćiril Verzotti, zamjenik don Ivo Šeman

Uprava 1929. godine

Predsjednik – Ivo Bosnić Bruk, potpredsjednik don Pavao Poša
Tajnik – Stevan Vidović, blagajnik Kuzma Andrijić Marinera
Knjižničar – Ivo Zoković
Odbornici: Petar Bosnić Ćorko, Kuzma Telenta Vicijo
Revizori: Antun Šeparović Burćina, Pavao Batistić

Pročelnici

Pjevačke sekcije: M. Radimiri, zamjenik Ivo Franulović
Tamburaške sekcije: Don Pavao Poša, zamjenik Ivo Kučić

Diletantske sekcije: Ćiril Verzotti, zamjenik don Ivo Šeman
Ženska sekcija: predsjednica Ruža Batistić
Predsjednik Zabavnog odbora – Emanuel Ostojić
Delegati za Kongres „Jugoslavenskog pjevačkog saveza“: M. Radimiri, Ivo
Šeman, zamjenici: Frano Cetinić, don Frano Milat. Potvrđena uprava iz 1928.
godine.

Uprava 1930. godine

Predsjednik – dr. Juraj Krstinić (Ivo Bosnić Bruk izabran za počasnog
predsjednika)
Potpredsjednik – Frano Petković Kovač, tajnik – Dragomir Bačić
Blagajnik – Jakov Poša, knjižničar – Petar Bosnić Ćorko
Odbornici: Branko Jelušić, Lucija Fantela
Revizori: Antun Šeparović Burćina, Pavao Batistić

Pročelnici

Pjevačke sekcije: M. Radimiri, zamjenik Ivo Franulović
Tamburaške sekcije: Don Pavao Poša, zamjenik Ivo Kučić
Diletantske sekcije: Ćiril Verzotti
Orkestar: Šime Dešpalj, zamjenik Ivo Joković
Predstojnica Ženske sekcije: Ruža Batistić
Predsjednik Zabavnog odbora: Emanuel Ostojić
Na sjednici Uprave Društva 20. IV. 1930. godine predsjednik Društva dr.
Juraj Krstinić je podnio ostavku. Na izvanrednoj skupštini 4. V. 1930. za
predsjednika Društva je izabran Ivo Šeman.

Uprava Društva 1931. godine

Predsjednik: Ivo Šeman, potpredsjednik – Kuzma Bosnić Bruk
Tajnik: Dragomir Bačić, blagajnik – Petar Cetinić Pensa
Knjižničar – Petar Bosnić Ćorko
Odbornici: Lucija Fantela, Mile Fazinić
Revizori: Pijo Duboković, Donko Skokandić
Zabavni odbor: predsjednik – Emanuel Vidović

Uprava 1932. godine

Predsjednik: Ivo Šeman, potpredsjednik – Stjepan Smole
Tajnik – Frano Carević, blagajnik – Jerko Andreis
Knjižničar – Mile Fazinić

Odbornici: Donko Skokandić, Petar Milat

Revizori: Pijo Duboković, Marko Žanetić

Pročelnici

Pjevačke sekcije – Stjepan Smole

Diletantske sekcije – N. Nisiteo predsjednik Suda

Predstojnica ženske sekcije – Ruža Batistić

Pročelnik Orkestra – Šime Dešpalj

Pročelnik Tamburaške sekcije – M. Radimiri

Ostavka knjižničara Mile Fazinića, na njegovo mjesto je izabran Petar Milat.

Ostavka predsjednika Društva Iva Šemana.

Uprava 1933. godine

Predsjednik – M. Radimiri, potpredsjednik – Stjepan Smole

Predstojnica Ruža Batistić

Tajnik – Frano Carević

Blagajnik – Jerko Andreis

Knjižničar – Petar Milat

Odbornici: Kuzma Andrijić, Petar Sardelić

Revizori: Pijo Duboković, Marko Žanetić

Pročelnici

Pjevačke sekcije – Stjepan Smole

Diletantske sekcije – Nikola Nisiteo

Orkestra – Šime Dešpalj

Uprava 1934. godine

Predsjednik – Stjepan Smole

Članovi uprave: Davor Vigna – potpredsjednik

Stjepan Šeparović – tajnik

Ivan Joković – blagajnik

Ivan Sardelić Kolinac – knjižničar

Predstojnica – Ruža Batistić

Odbornici: Ivan Petković Bokejac

Kuzma Telenta

Revizori: Marko Žanetić, Jerko Andreis

Pročelnici sekcija

Diletantske – Niko Nisiteo

Pjevačke – Stjepan Šeparović, Ivan Marinović, zamjenik

Tamburaške – Ivo Kučić

Orkestra – Š. Dešpalj

Delegati za Kongres „Jugoslavenskog pjevačkog saveza“: M. Radimiri i

Stjepan Smole. Mojmir Radimiri izabran za počasnog člana Društva.

Ostavka predsjednika Društva Stjepana Smolea i tajnika Stjepana Šeparovića.

Dužnost predsjednika po Pravilniku vrši potpredsjednik Davor Vigna, a za

tajnika imenuje se Ruža Batistić. Pročelnik Diletantske sekcije imenuje se

Marin Žuvela. Zbog više ostavki članova uprave i pročelnika konstituira se

Uprava na sjednici 26. IX. 1934.

Davor Vigna – predsjednik, v. d. tajnika – Ruža Batistić

Jerko Andreis – blagajnik, Ivo Sardelić – knjižničar

Za predsjednika Društva izabran je Želimir Šeman

Pročelnici sekcija

Muške sekcije – Stjepan Smole

Tamburaške sekcije – Ivo Kačić

Orkestra – Šime Dešpalj

Uprava 1935. godine

Predsjednik – M. Radimiri

Potpredsjednik – Niko Nisiteo

Tajnik – Drago Bačić

Blagajnik – Jerko Andreis

Knjižničar – Ivo Kačić

Predstojnica – Ruža Batistić

Odbornici: Ivo Sardelić Kolinac, Kuzma Andrijić Marinera

Revizori: Marko Žanetić, Frano Carević

Pročelnici

Pjevačke sekcije: Ivo Marinović, Stjepo Šeparović

Diletantske sekcije: Miljenko Batistić, zamjenik Drago Bačić

THE FOUNDING AND ACTIVITY OF THE BLATO MUSIC SOCIETY FROM 1921 TO 1935

ABSTRACT

The paper on the “Founding and Activity of the Blato Music Society”, published for the first time in this journal, is based on preserved archives (minutes of the meetings of the Board of Directors, annual assemblies and articles in the newspaper “Novo Doba”, “Narodna svijesti”, “Jadranska straža” and the journal “Sveta Cecilija”).

The society was founded after the end of the First Italian Occupation in 1921, in the newly formed Yugoslav state. In its public activities, the Society followed the state ideology of integral Yugoslavia. This was reflected in its public performances (celebrating and marking historical dates and anniversaries inaugurated and prescribed by the ruling state government, Vidovdan Constitution, birthdays, name days and deaths of members of the royal house, Unification Day...) and its musical repertoire (dominated by Serbian composers). The repertoire of the “Amateur Theater Club” featured works by Serbian writers, especially Branislav Nušić. The Society cooperated with the “Belgrade Singing Society”, participated in the celebration of its 75th anniversary, participated in the “Mokranjčević Days”, made a financial contribution to the construction of the “Mokranjčević Home” in Belgrade, and joined the “Yugoslav Singing Association”. For its work, King Alexander awarded the “Order of Saint Sava” to the Society.

While the most important leading positions in the Board of Directors were held mostly by people loyal to the current state regime, there were also members in the Singing and Tamburitza Choir who were Stjepan Radić’s sympathizers, and who also expressed their political affiliation in public.

KEY WORDS: *Music Society, Blato, integral Yugoslav ideology, Amateur Theater Club*